

Monitor Freelancers en Media 2018

Onderzoek werk en inkomen van freelance journalisten, schrijvers en fotografen

Tilburg, juni 2019

HTH Research: Henk Vinken & Hans Mariën

HTH Research
Willem II straat 49
5038 BD Tilburg
www.hth-research.nl

© 2019 HTH Research

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming. Het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning bij artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
1 Inleiding	2
2 Profiel	5
3 Werkzaamheden	8
4 Inkomsten.....	12
5 Tarieven mediaticitels	17
6 Auteursrechten en onderhandelingen	21
7 Voorzieningen en vooruitblik.....	24
8 Uitsplitsingen	26
9 Hoofdpunten samengevat.....	34
Bijlage: Onderzochte mediaticitels	38

Samenvatting

In april en begin mei 2019 is de Monitor Freelancers en Media 2018 (MFM 2018) afgenomen bij 829 freelance (foto)journalisten, schrijvers en fotografen die (onder andere) voor de media werken. Zij zijn uitgenodigd door de vakorganisaties NVJ, NVF, Auteursbond en DuPho en door de collectieve beheersorganisaties Lira en Pictoright.

De media-freelancers zijn gemiddeld 51 jaar, hebben zo'n 17 jaar werkervaring, hebben bijna allen een zeer hoge opleiding en wonen en werken verspreid over het hele land. Ongeveer een derde is freelancer puur uit ondernemerschap. Een op de twee is dat puur onvrijwillig (na gedwongen ontslag of omdat er geen vacatures zijn). Ze werken bijna een voltijdse werkweek maar krijgen ongeveer 22 uur per week betaald. Ze werken voor bedrijven (50%), tijdschriften (36-44%), landelijke media (32%) en regionale omroepen en bladen (25%). Belangrijk in de omzet zijn vooral de landelijke media geworden. In 2017 waren dat de regionale en lokale media.

In 2017 waren er de eerste tekenen dat een aantal van de mediafreelancers kon profiteren van het economisch herstel. Er werden meer gewerkte uren betaald en het bruto belastbaar jaarinkomen (over 2016, na aftrek van kosten) nam toe. In 2018 krijgen mediafreelancers relatief gezien weer iets meer gewerkte uren per week betaald en neemt het jaarinkomen lichtjes toe (rond de 24.300 euro in 2018; was 23.400 in 2017). Het aandeel in het inkomen vanuit mediawerk blijft zoals in alle jaren hangen rond de 70%. Dit jaar zijn de tarieven per uur en per foto licht gestegen (steeds naar iets meer dan 60 euro). De tarieven per opdracht (ruim 500 euro) of voor online gebruik van werk (iets meer dan 80 euro) zijn gedaald. De tarieven van de regionale en lokale media van de Persgroep en de Telegraaf Mediagroep zijn ook gedaald. Vergeleken met 2017 zegt een even groot aandeel freelancers (60%) van het werk als (foto)journalist, schrijver en/of fotograaf rond te kunnen komen. Er is een laag en gelijkblijvend aantal freelancers (minder dan 25%) dat verwacht dat de tarieven gaan dalen.

Toch zijn ook dit jaar weer grote aandelen freelancers niet in staat geld te reserveren voor werkloosheid, ziekte of arbeidsongeschiktheid of de oude dag. Ook onderhandelt een op de vijf freelancers niet met opdrachtgevers. Diegenen die over het tarief onderhandelen zijn maar in de helft van de gevallen tevreden met de uitkomst. Als we kijken naar specifieke groepen freelancers valt verder op dat de journalistieke beroepsbeoefenaars (schrijvende journalisten en fotojournalisten) minder betaald krijgen per uur en per foto, zowel vergeleken met andere mediafreelancers (schrijvers, fotografen en anderen) als vergeleken met een aantal jaren terug. Waar de schrijvende journalisten in uurtarief zijn gedaald zijn de niet-journalistiek schrijvende freelancers er in uurtarief op vooruit gegaan.

1 Inleiding

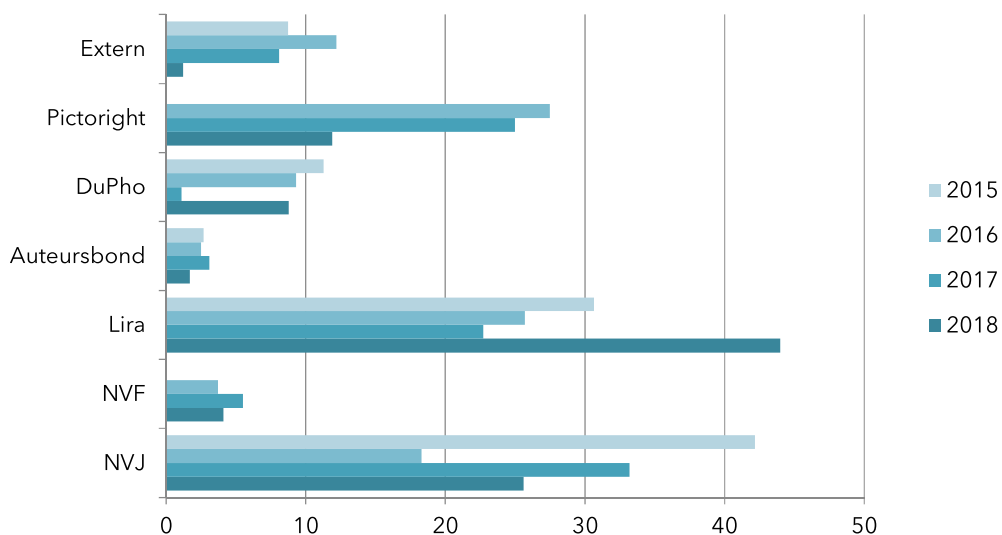
Dit is een verslag van MFM 2018, de vierde Monitor Freelancers en Media gehouden in de maand april 2019 en de eerste twee weken van mei 2019. Jaarlijks monitoren we de ontwikkelingen in het werk en inkomen van freelance makers werkend voor de media. Dit jaar hebben vijf organisaties - de Nederlandse Vereniging voor Journalisten (NVJ, Sectie Zelfstandigen en Sectie NVF, Nederlandse Vereniging van Fotojournalisten), de Auteursbond (voorheen FreeLancers Associatie FLA), de Dutch Photographers (DuPho), en de collectieve beheersorganisaties Lira en Pictoright meegedaan aan de monitor.

Er is opnieuw aandacht voor de tariefontwikkeling, de vergoedingen en het beheer van auteursrechten en de onderhandelingspositie van makers. Net als in 2016 en 2017 peilen we de tarieven die verschillende mediabedrijven aan freelancers betalen. Onder andere kijken we naar de tarieven van de mediatitels van De Persgroep en De Telegraaf Mediagroep. In 2017 zijn diverse vragen gesteld over de bekendheid met de wet auteurscontractenrecht en de geschillencommissie die rondom deze wet is ingesteld. In deze monitor herhalen we een aantal van deze vragen.

De NVJ/NVF, Auteursbond, DuPho, Lira en Pictoright hebben van internetsurveybureau DataIM een email gekregen met een link naar een online-vragenlijst. Deze mail hebben alle organisaties verspreid onder hun leden en aangeslotenen. Er werd ook een publieke link meegeleverd die de organisaties op hun websites en in sociale media konden gebruiken. Ruim 1.500 personen zijn tussen 27 maart 2019 en 13 mei 2019 gestart met de online vragenlijst. Er is slechts een schatting te geven over het aantal personen dat is benaderd, met name omdat er overlap zit tussen leden van de diverse organisaties. Als we uitgaan van cijfers uit 2013 dan zijn er rond de 7.000 freelancers die voor de media werken (inclusief dubbelingen). De startgroep van 1.537 is gelijk aan 22% van de populatie. Van de ruim 1.700 personen die zijn gestart hebben precies 829 personen de vragenlijst volledig ingevuld. Dat is 54%. In 2017 was het 52%. Een kleine 2% heeft de vragenlijst te lang zonder invullen op het scherm laten staan en is automatisch uitgelogd (was 3% in 2017) en 44% heeft zelf de vragenlijst verlaten (was 46% in 2017) en is dus actief gestopt met invullen. In 2015 viel op dat deze groep afhaakte daar waar financiële details aan de orde kwamen. In recente jaren is dit niet evident. De vragenlijst werd ook niet als zwaar, lang of moeilijk ervaren. De gemiddelde invultijd was net als in eerdere jaren met bijna 17 minuten bescheiden.

De respons was als volgt verdeeld over de deelnemende organisaties: zie figuur 1.

Figuur 1: Verdeling respons naar organisatie (%)

De grootste groep (42%) kwam in 2015 rechtstreeks via de NVJ en via Lira (31%). In 2016 komt de grootste groep via Pictoright (28%), gevolgd door Lira (26%) en de NVJ (18%). In 2017 zijn de leden van de NVJ weer de grootste groep deelnemers (33%), op de voet gevolgd door de ingeschrevenen bij Pictoright (25%) en Lira (23%). Al deze monitors zijn afgenomen in het najaar (vooral de maand november). De MFM 2018 is gestart in het voorjaar van 2019 en de grootste groep komt nu weer van Lira (44%), gevolgd door NVJ (26%) en Pictoright (12%). De respons die direct via de ledenlijsten van DuPho, Auteursbond en NVF komt is steeds bescheiden (minder dan 10%). Veel leden van deze beroepsorganisaties zijn ook aangesloten bij Lira en/of Pictoright.

De NVJ, FLA, BNO en Lira hebben in 2016 uit hun bestanden met leden/aangeslotenen de verdeling naar geslacht, leeftijd en woonplaats geleverd. De NVJ, NVF en de Auteursbond hebben dat in het voorjaar 2019 opnieuw gedaan. Er zijn nu, voor zover te bepalen, net als in 2017, 2016 en 2015, zeer geringe afwijkingen tussen de respons en deze ledenbestanden. Bijvoorbeeld: de leden van de NVJ en NVF samen zijn gemiddeld iets ouder dan 47 jaar. In de respons is dat bijna 50 jaar. De afwijkingen zijn zo gering dat de data, net als voorgaande jaren, niet zijn gewogen. We nemen aan dat de cijfers in de Monitor Freelancers en Media 2018 een goed beeld geven van de beroepspraktijk van freelance journalisten, schrijvers en fotografen die beroepsmatig met de media in Nederland te maken hebben.

De vragenlijst bouwt voort op een vragenlijst die in 2017 is beantwoord door 875, in 2016 door bijna 950 en in 2015 door circa 780 mediafreelancers. Eind 2013, is een soortgelijke vragenlijst ingezet als pilot onder 850 (foto)journalisten, schrijvers, fotografen. De pilot is deels weer een herhaling van Een Ongewis Bestaan (2004; Tilburg: IVA), een onderzoek onder schrijvende freelancers uitgevoerd door Teunis IJdens en Harold van der Werff. In dit verslag maken we vergelijkingen met de 2017-, 2016- en 2015-monitor en de 2013-pilot.

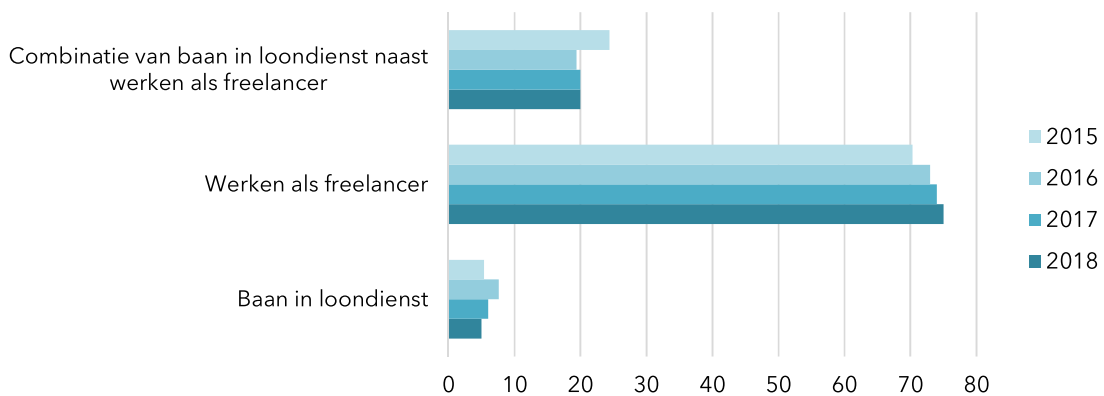
De resultaten van de Monitor Freelancers en Media worden in de volgende hoofdstukken beschreven:

1. Profiel: wie zijn de deelnemers aan de monitor naar opleiding, geslacht, leeftijd en woonplaats en de (gewenste) wijze van beroepsuitoefening?
2. Werkzaamheden: wat doen zij, hoeveel schrijven er, zijn fotograaf, werken voor internet, doen ander werk, etc.?
3. Inkomsten: wat verdienen ze met het (journalistieke) werk en wat zijn de gehanteerde tarieven? Hier staan we ook stil bij de tariefontwikkeling op basis van cijfers uit de eerdere monitors. Zo kunnen we inzoomen op tarieven vanaf 2008.
4. Tarieven mediatitels: Voor een aantal concrete mediatitels gaan we na wat er per opdracht, uur, woord of foto wordt betaald.
5. Auteursrechten en onderhandelingen: wat heeft men geregeld rondom rechtenvergoedingen en onderhandelt men onder andere over gebruik en hergebruik van het eigen werk? Op deze plaats ook de resultaten van de nieuwe vragen over bekendheid met de Wet Auteurscontractenrecht en de Geschillencommissie op dit terrein.
6. Voorzieningen en vooruitblik: kan men rondkomen van het werk voor de media, heeft men voorzieningen getroffen voor arbeidsongeschiktheid, werkloosheid, de oude dag, voor hoeveel maanden is de orderportefeuille gevuld en hoe denkt men dat de tarieven zich in de toekomst ontwikkelen?
7. Uitsplitsingen: we checken de verschillen op hoofdpunten (o.a. de tarieven) voor freelancers met een verschillende beroepspraktijk, met verschillende motieven voor het freelancerschap, uit drie leeftijdsgroepen en de diverse soorten mediawerkzaamheden (schrijven, radio/tv, internet, fotografie).
8. Hoofdpunten op een rij.

2 Profiel

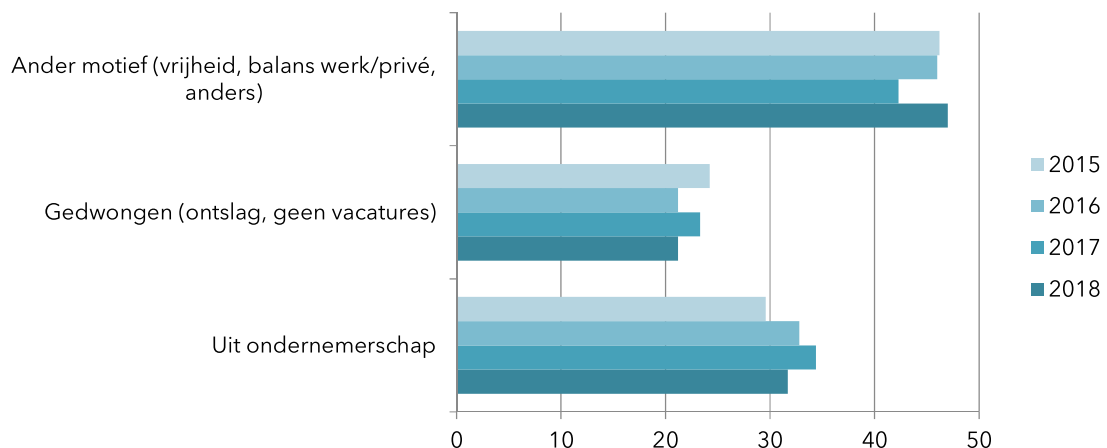
Wie zijn de deelnemers aan de Monitor Freelancers en Media 2018? Het zijn voor 51% deelnemers die ook aan de Monitor Freelancers en Media 2017 hebben meegedaan. Net als in voorgaande jaren zijn ze voor 93% freelancers en voor 7% deeltijd-freelancers, ofwel mensen die zzp'er zijn en/of vanuit een eigen bedrijf werken en/of in loondienst zijn. Zo'n 5% zegt liever in loondienst te zijn, zoals figuur 2 laat zien. Dat was 6% in 2017, 8% in 2016 en 5% in 2015. Het freelancebestaan combineren met een loondienstfunctie heeft de voorkeur van 20%. Dat was ook 20% in 2017, met 19% iets lager in 2016 en 24% in 2015.

Figuur 2: Welk type beroepsuitoefening heeft de voorkeur? (%)

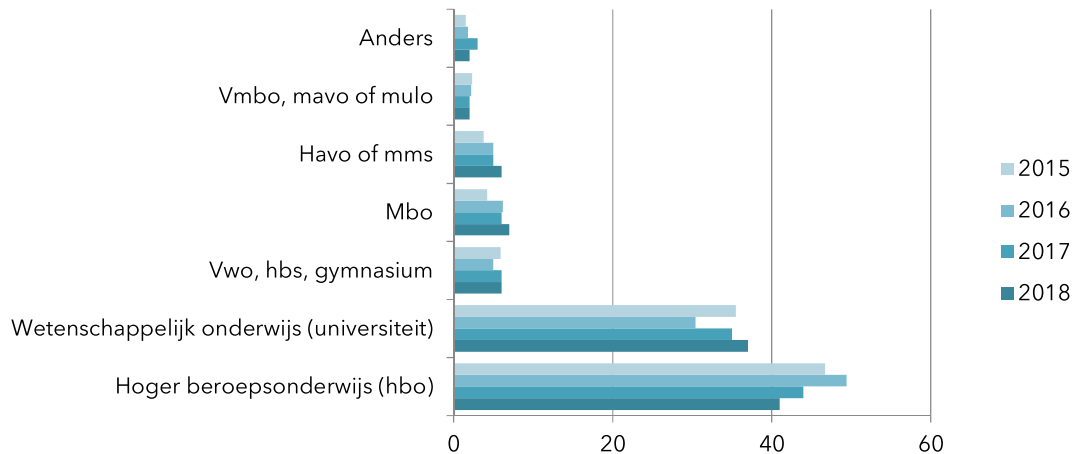
Een vervolgvraag naar de motieven om freelancer te zijn laat zien dat met de jaren steeds ongeveer een derde aangeeft uitsluitend uit ondernemerschap freelancer te zijn: in 2018 32%, in 2017 ruim 34%, in 2016 bijna 33% en in 2015 ongeveer 30%. Zie figuur 3. Daarnaast geeft een op vijf aan dat ze gedwongen freelancer zijn, bij voorbeeld na gedwongen ontslag of omdat er geen vacatures voor vaste banen zijn: 21% in 2018, 23% in 2017, 21% in 2016 en 24% in 2015.

Figuur 3: Motieven om freelancer te zijn (%)

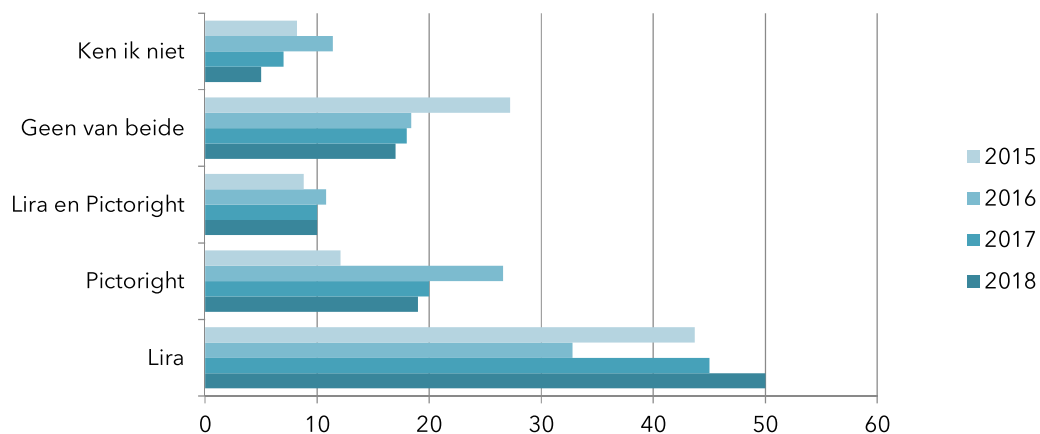
Gemiddeld genomen zijn mediafreelancers in het jaar 2001 gestart als freelancer en zijn ze, net als in voorgaande monitors, gemiddeld genomen geboren in 1967. Ze zijn dus gemiddeld rond de 51 jaar in het voorjaar van 2019. Onder de 35 jaar is 13%, 55 jaar en ouder 41%, oftewel ongeveer de helft (46%) is tussen de 35 en 54 jaar oud. Het zijn net als in voorgaande jaren iets vaker mannen (zes op tien). De mediafreelancers zijn bijzonder hoog opgeleid zoals is te zien in figuur 4: Rond de 80% heeft een hbo-opleiding of hoger. Dat was in 2017, 2016 en 2015 ook al zo.

Figuur 4: Hoogste met diploma afgesloten opleiding (%)

De deelnemers zijn lid van tal van beroeps- en belangenorganisaties. Kijkend naar de collectieve beheersorganisaties (cbo's) voor auteursrechten, Lira en Pictoright, valt op dat de bekendheid met deze organisaties iets groeit. Figuur 5 toont de cijfers: 5% kent deze cbo's niet (was 7% in 2017, 11% in 2016 en 8% in 2015) en 17% is er niet bij aangesloten (was 18% in 2017 en 2016 en 27% in 2015). Er lijkt dus terrein gewonnen als het gaat om het collectief behartigen van auteursrechtbelangen.

Figuur 5: Aangesloten bij Lira en/of Pictoright (%)

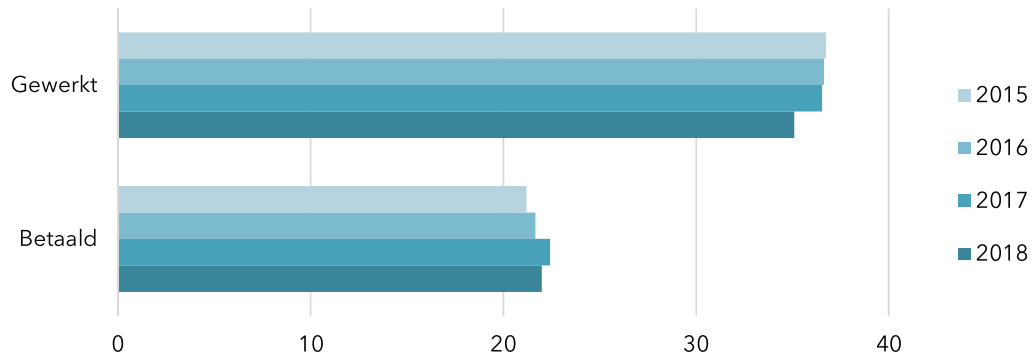

Het is niet zo dat de mediafreelancers voornamelijk uit de vier grootste steden van Nederland komen: ruim 60% komt net als in voorgaande jaren uit andere plaatsen in Nederland. Ongeveer 20% komt uit Amsterdam en steeds rond 4% uit Rotterdam, Den Haag of Utrecht. Circa 4% woont in het buitenland.

3 Werkzaamheden

Wat voor werk doen de deelnemers aan het onderzoek, voor welke (media)opdrachtgevers werken ze, voor hoeveel verschillende opdrachtgevers en wat is het aandeel van deze opdrachtgevers in de omzet? Dat zijn de onderdelen die hier aan de orde komen. Eerst het aantal betaalde uren op het aantal gewerkte uren per week: zie figuur 6.

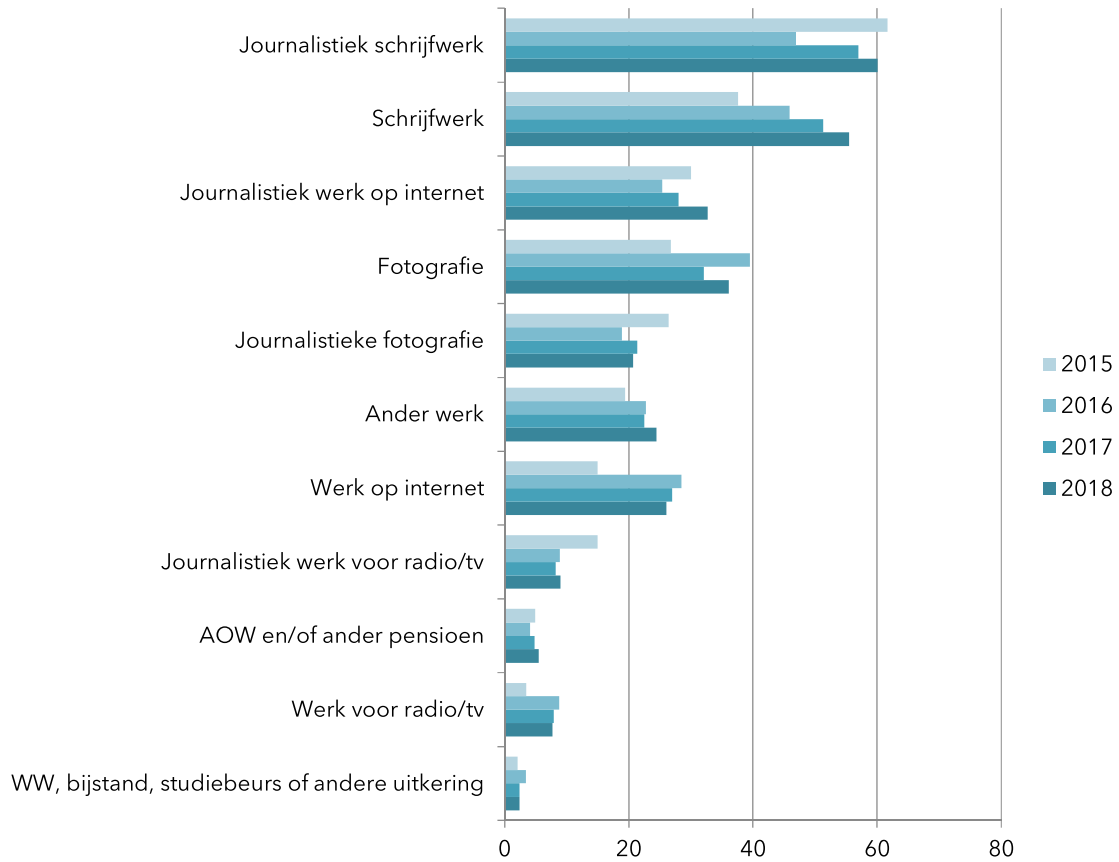
Figuur 6: Gemiddeld aantal gewerkte en betaalde uren per week

Het aantal gewerkte freelance-uren per week staat nu op gemiddeld 35 uur. Dat was in de jaren 2017-2015 gemiddeld bijna 37 uur. Daarvan wordt nu 22 uur betaald. Dat is 63% van de gewerkte uren. In 2017-2015 ligt dit gemiddeld op 59%.

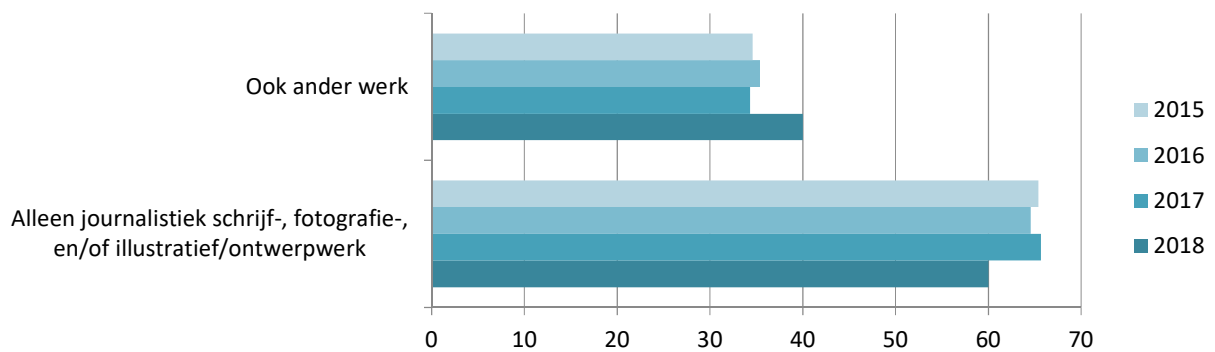
Het werk dat men doet staat in figuur 7. De grootste groep doet journalistiek schrijfwerk (60%), gevolgd door schrijfwerk in het algemeen (56%). Fotografie staat op de derde plaats (33%). Deze verdeling en volgorde fluctueren van jaar tot jaar, maar wijkt al met al nauwelijks af van voorgaande jaren. Ook ongeveer een derde doet journalistiek werk op internet. Dit aandeel is wel duidelijk gegroeid sinds 2015. Een op tien werkt als journalist voor radio en/of televisie.

Figuur 7: Schrijven, radio/tv-werk, werk voor internet, fotografie (%)

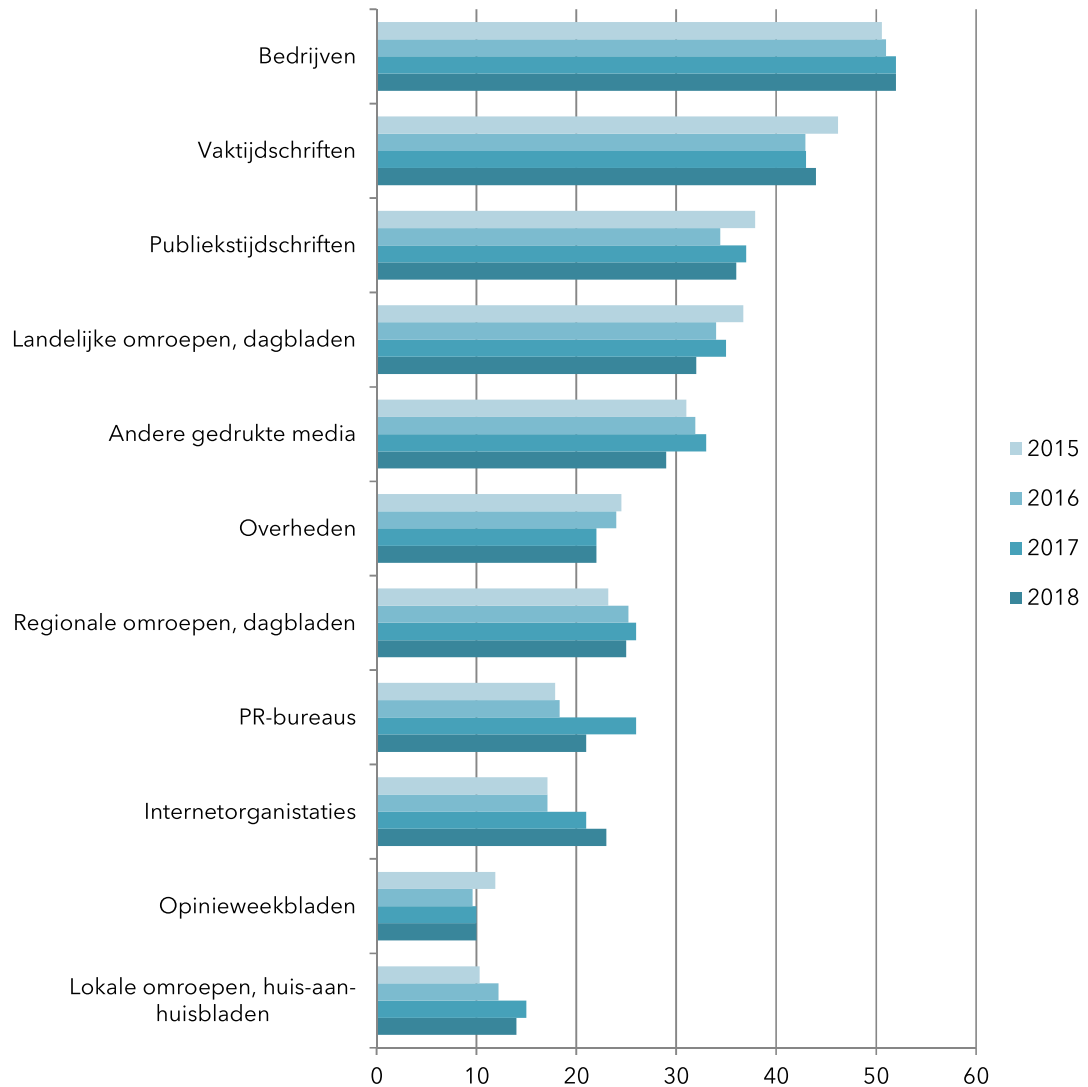
Uitsluitend (foto)journalistiek werk, werk als schrijver en/of fotograaf doet 60% in 2018. Dat was steeds bijna tweederde in 2017, 2016 en in 2015. Iets meer dan een derde doet toen ook ander werk bij. In 2018 is dat gestegen tot 40%. Figuur 8 illustreert dit.

Figuur 8: Beroepspraktijk in soorten werk (%)

Voor wie werd er gewerkt in het jaar voorafgaand aan de monitor? De volgende figuur toont de antwoorden.

Figuur 9: Soorten opdrachtgevers (%)

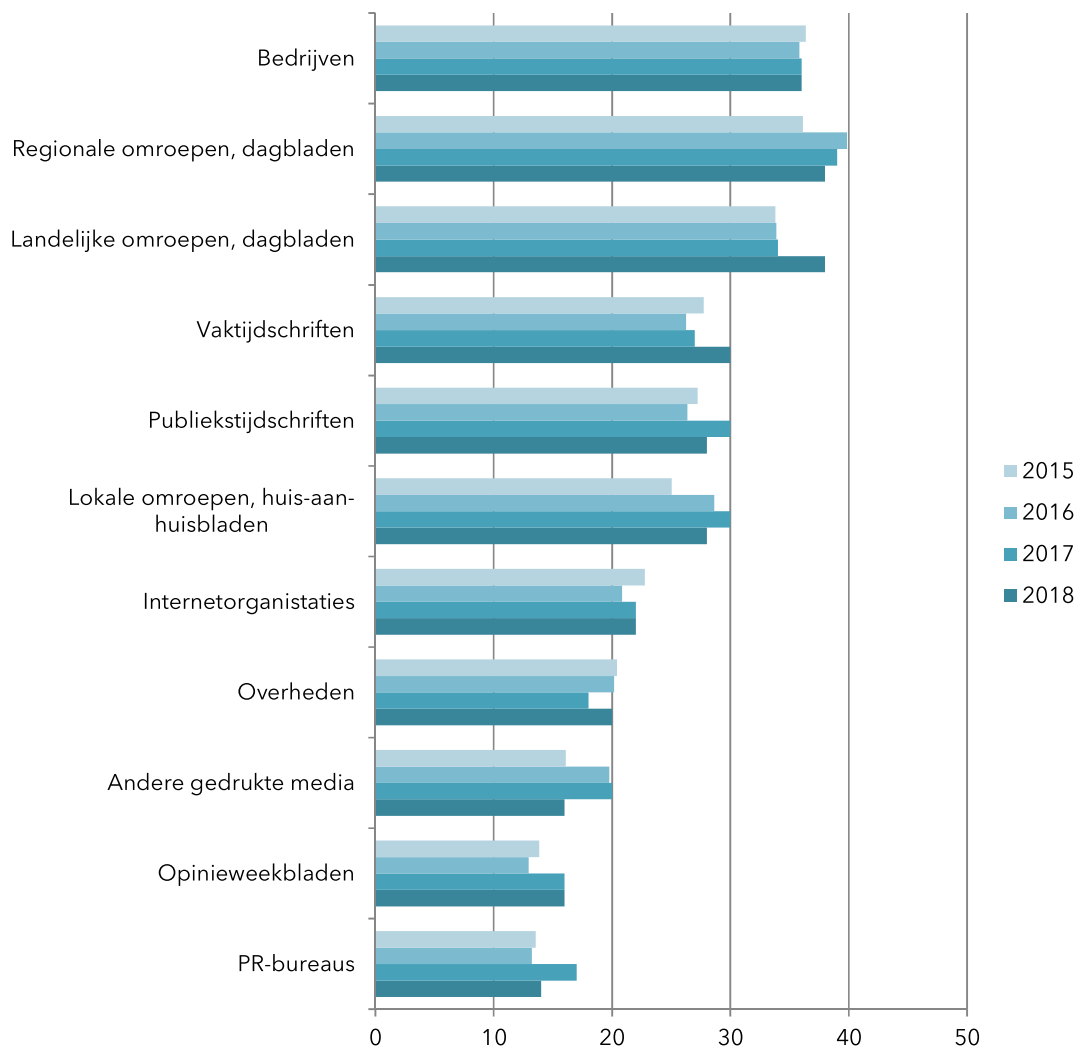

Het valt op dat de volgorde en de aandelen van de soorten opdrachtgevers waarvoor men werkt over de jaren heen niet wezenlijk veranderen. Bedrijven en instellingen, (vak- en publieks-)tijdschriften en landelijke omroepen en dagbladen zijn de belangrijkste opdrachtgevers (dat geldt voor een derde of meer van de mediafreelancers). Steeds een kwart van de mediafreelancers heeft regionale bladen en omroepen als opdrachtgever. Het aandeel huis-aan-huisbladen als opdrachtgever groeit van 10% in 2015 naar 15% in 2018.

Gemiddeld genomen wordt er in 2018 voor 3,5 verschillende opdrachtgever gewerkt. In 2017 was dat voor bijna vier, in 2016 voor drie en in 2015 ook voor vier verschillende opdrachtgevers per categorie gewerkt. Vooral bedrijven en instellingen en 'overige opdrachtgevers' trekken dit gemiddelde omhoog.

Wat betekenen deze opdrachtgevers voor de omzet? Figuur 10 toont de cijfers.

Figuur 10: Gemiddeld aandeel in de omzet per soort opdrachtgever (%)

De regionale en landelijke omroepen en dagbladen nemen in 2018, net als in de voorgaande jaren, een hoge positie in tussen alle soorten opdrachtgevers. Dit jaar is de betekenis van landelijke omroepen dagbladen groot. Ook bedrijven en instellingen staan weer hoog. We zagen tussen 2015 en 2017 dat het belang van lokale omroepen en de huis-aan-huisbladen in de totale omzet toenam van 25% in 2015 naar 30% in 2017. In 2018 loopt dat belang licht terug naar 28%. Het belang van werk voor internetorganisaties, de overheden, andere dan de genoemde gedrukte media en opinieweekbladen is in alle jaren beperkt tot tussen de 10% en 20% van de omzet.

4 Inkomsten

Wat wordt er betaald voor het werk ofwel wat zijn de tarieven? Eerst gaan we na wat de meest populaire betaalwijzen zijn. De meeste respondenten geven opnieuw aan dat er per opdracht wordt betaald: steeds rond de 70%. Betaling per uur gaat op voor steeds ongeveer 55%, per woord rond de 35-40% (in 2018 is dat 40%, in de jaren daarvoor was dat gemiddeld 35%), per foto steeds circa 27% en per pagina rond de 15%. Betaling per regel, per minuut en per kolom komt nauwelijks tot niet voor en deze betalingen zijn weggelaten uit de volgende figuur. Ook weinig courant maar wel meer dan 10 keer genoemd zijn betalingen per teken (gemiddeld 8%) en per pagina (gemiddeld 15%).

Per opdracht wordt in 2018 net als in 2017 weer iets minder betaald dan in voorgaande jaren: In 2018 rond de 520 euro en in 2017 zo'n 530 euro gemiddeld. Dat was 590 in 2016, 550 in 2015 en 560 in 2014.

Ook in 2018 daalt de betaling per pagina naar 135 euro gemiddeld. In 2017 werd nog bijna 150 euro betaald. In 2016 was het 170 en in 2015 en 2014 respectievelijk 160 en 165 euro.

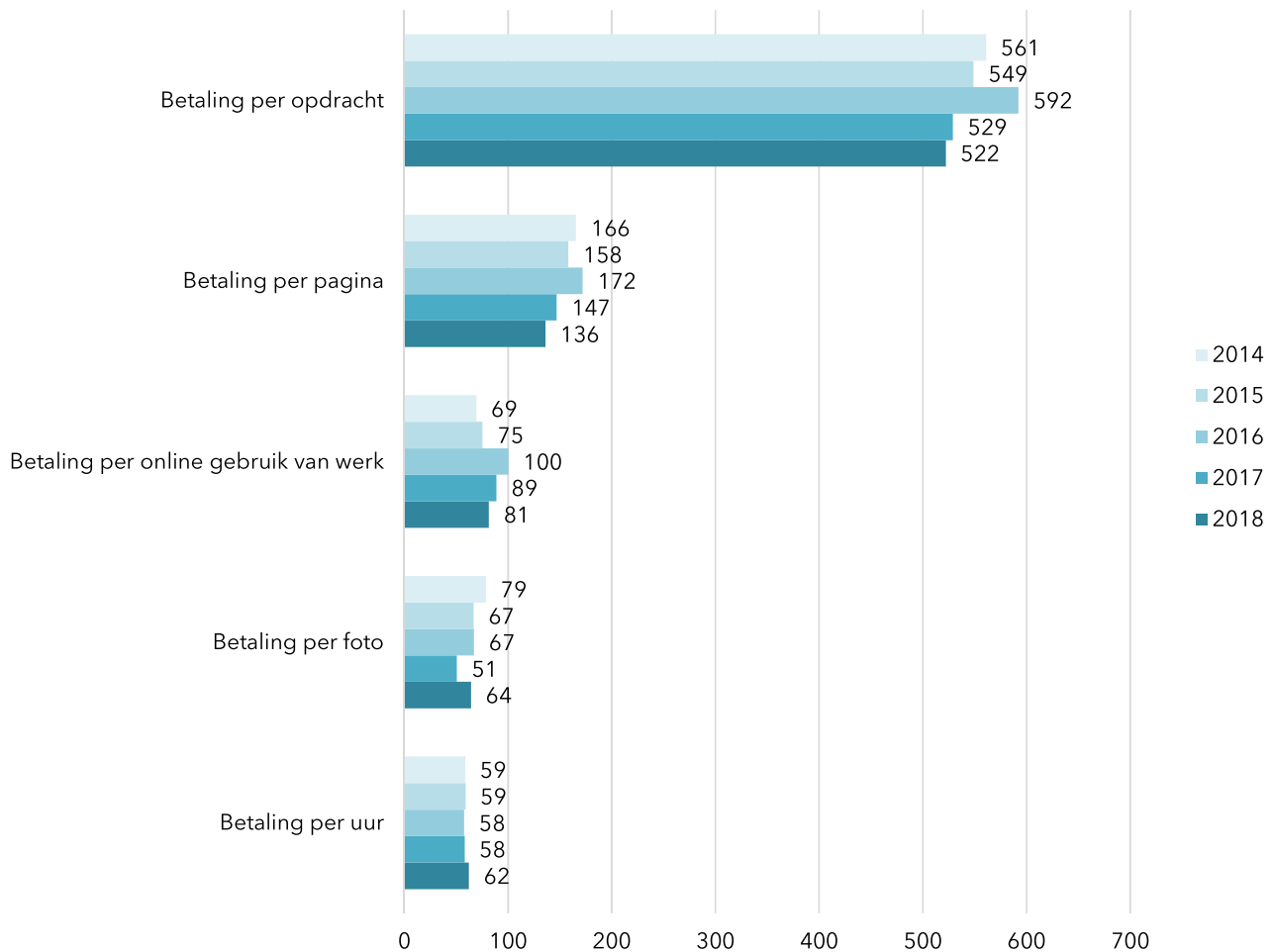
Dat geldt ook voor de betaling voor online gebruik van werk: in 2018 zakt dit weer verder weg nu naar 80 euro gemiddeld. Dat was in 2017 bijna 90 euro maar in 2016 nog 100 euro tegen 75 euro in 2015 en 70 euro in 2014.

De betaling per foto herstelt zich in 2018 enigszins na een jaar van daling. Het staat op 65 euro gemiddeld in 2018 tegen 50 in 2017, 67 in 2016 en in 2015 en bijna 80 euro in 2014.

Het uurtarief is gestegen naar 62 euro in 2018. Dat was steeds circa 58 euro in alle voorafgaande jaren.

Niet in de figuur omdat de hoogte van de tarieven zo afwijkt van de andere betaalvormen (en daarom de figuur zouden 'scheeftrekken') is de betaling per woord. Dat is 29 eurocent in 2018 en 2017 tegen 28 eurocent in 2016 en 30 eurocent in zowel 2015 als 2014. Met andere woorden, een redelijk stabiel tarief.

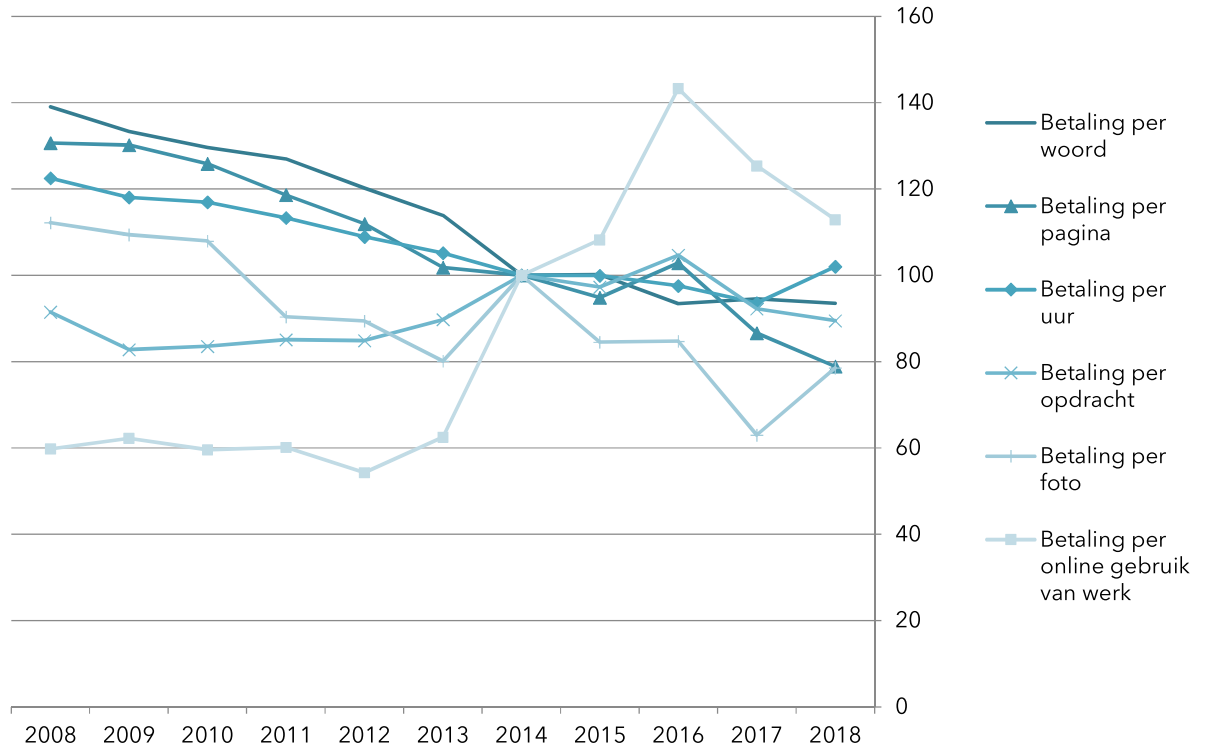
Figuur 11: Gemiddelde tarieven in euro per betaalwijze

De voorgaande cijfers zijn de nominale euro's die betaald worden in elk jaar. We kunnen net als in voorgaande monitors ook op een andere manier en voor een langere termijn naar de tarieven kijken. In de 2013-pilot is ook gevraagd naar de tarieven voor de periode 2013 terug tot 2008. We hebben de 2014-2018-cijfers hier aan toegevoegd en deze gecorrigeerd voor inflatie met prijspeil van 2014 als uitgangspunt. Ook hebben we 2014 op 100 gesteld. Zo ontstaat een geïndexeerd en voor inflatie gecorrigeerd beeld van de tariefontwikkeling: zie figuur 12.

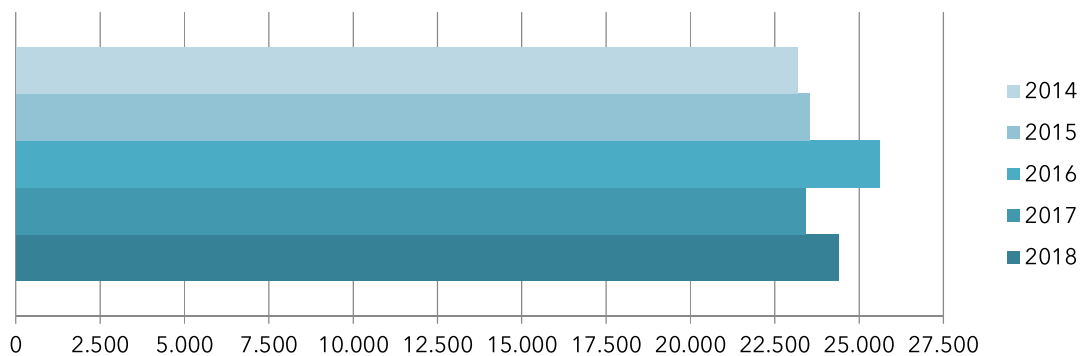
Voor de betaling per opdracht wordt in 2018 nog maar 89% van het 2014-tarief betaald. Een verdere daling van de 92% in 2017. Per pagina daalt het tarief naar 79% (was nog 87% in 2017). Voor het online gebruik van werk is in 2018 het tarief naar 113% van het tarief van 2014 gestegen. Maar dat tarief stond op 125% in 2017, ofwel er is sprake van een daling tussen 2017 en 2018. Per foto wordt in 2018 ook nog maar 78% betaald van het tarief van 2014. Per uur is het tarief toegenomen naar 102% van dat in 2014. Dat is ook beter dan in 2017 toen er 94% van het bedrag in 2014 werd betaald. Per woord, ten slotte, neemt het tarief licht af. In 2018 wordt 94% van het tarief uit 2014 betaald, in 2017 was dat 95%.

Figuur 12: Indexcijfers tariefontwikkeling 2008-2018 (gecorrigeerd voor inflatie in 2014-euro's)

Behalve naar tarieven is ook gevraagd naar het belastbaar inkomen (de omzet minus kosten, aftrekposten en/of verrekenbare verliezen). Het belastbaar inkomen loopt van 24.400 euro in 2018, 23.400 euro in 2017, 25.600 euro in 2016, 23.500 euro in 2015 naar 23.200 euro in 2014.

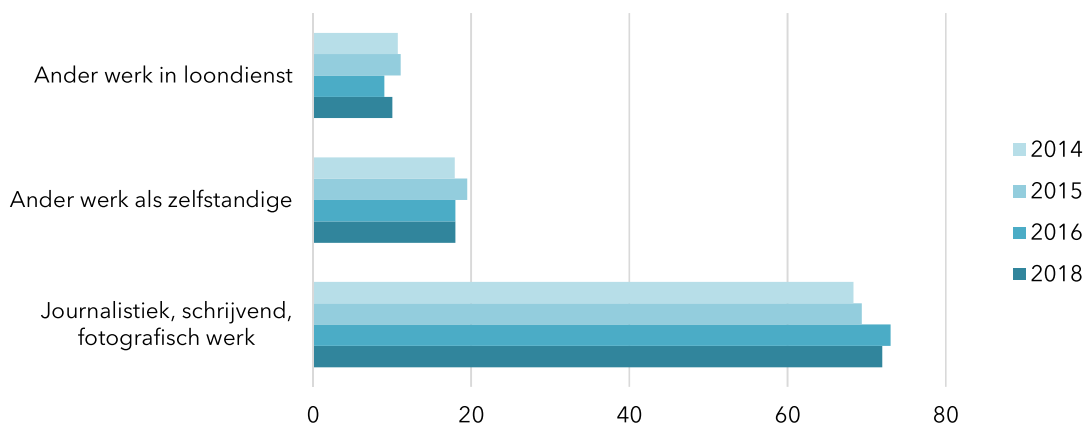
Figuur 13: Gemiddeld belastbaar inkomen

Als we ook deze cijfers voor inflatie corrigeren en op 2014 indexeren wordt in 2018 101%, in 2017 98%, in 2016 110% en in 2015 101% verdiend van het inkomen in 2014.

We kijken in de volgende figuur naar het aandeel dat het journalistieke, schrijvende en fotografische werk heeft in dat belastbaar inkomen.

Figuur 14: Aandelen soorten werk in belastbaar inkomen (%)

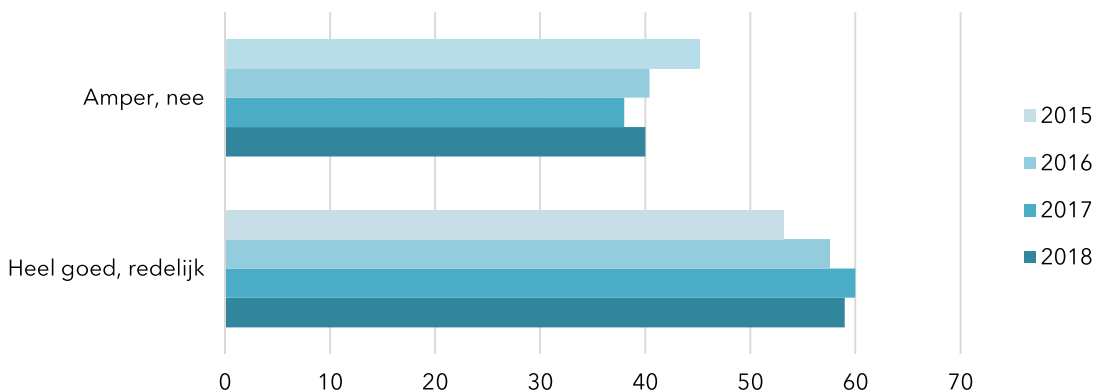

Rond de 70% van het belastbaar inkomen komt in alle jaren op conto van het werk als (foto)journalist, schrijver en/of fotograaf. Men verwacht desgevraagd dat de aandelen van dit werk in het belastbaar inkomen in het huidige jaar rond de 70% gaan liggen. Dat percentage wordt is voor alle jaren tussen 2018 en 2015 gelijk. Ook is nagegaan of men gebruik maakt van de zelfstandigenaftrek. Ja, zegt steeds driekwart; nee, zegt steeds circa 15% en weet niet, zegt 9% in 2015 en in 2016, 11% in 2017 en 12% in 2018. De onbekendheid met de zelfstandigenaftrek lijkt dus gestegen.

Er is gevraagd of men aangewezen is op het inkomen van een eventuele partner om in het levensonderhoud te voorzien. In alle jaren leeft twee op tien freelancers niet in een huishouden met een partner en is circa vier op tien wel en vier op de tien niet aangewezen op het inkomen van een partner. In 2018 en 2017 hebben we ook gevraagd naar de mate waarin men is aangewezen op het inkomen van de partner. In 2018 is 36% tegen 42% in 2017 in (zeer) grote mate aangewezen op het inkomen van een partner.

Het vermoeden is dat velen niet rond kunnen komen van het werk als maker. We zien het antwoord in figuur 15.

Figuur 15: Kan financieel rondkomen van het werk als (foto)journalist, schrijver en/of fotograaf (%)

De meningen zijn sterk verdeeld. Steeds zegt rond de 60% redelijk tot heel goed te kunnen rondkomen van het mediawerk tegen 40% die zegt hiervan amper tot niet te kunnen rondkomen.

5 Tarieven mediatitels

Er zijn opnieuw vragen gesteld over de betaling bij verschillende mediatitels. We stellen eerst vast hoeveel procent van de respondenten voor deze titels gewerkt heeft. Vervolgens, als er voor een titel gewerkt werd, is gevraagd wat de betalingen waren per opdracht, uur, woord of foto. We presenteren de resultaten voor een respons van 10 respondenten per mediatitel of meer. De betalingen per opdracht (zie figuur 16a) en per foto (zie figuur 17a) voldoen aan dit criterium.

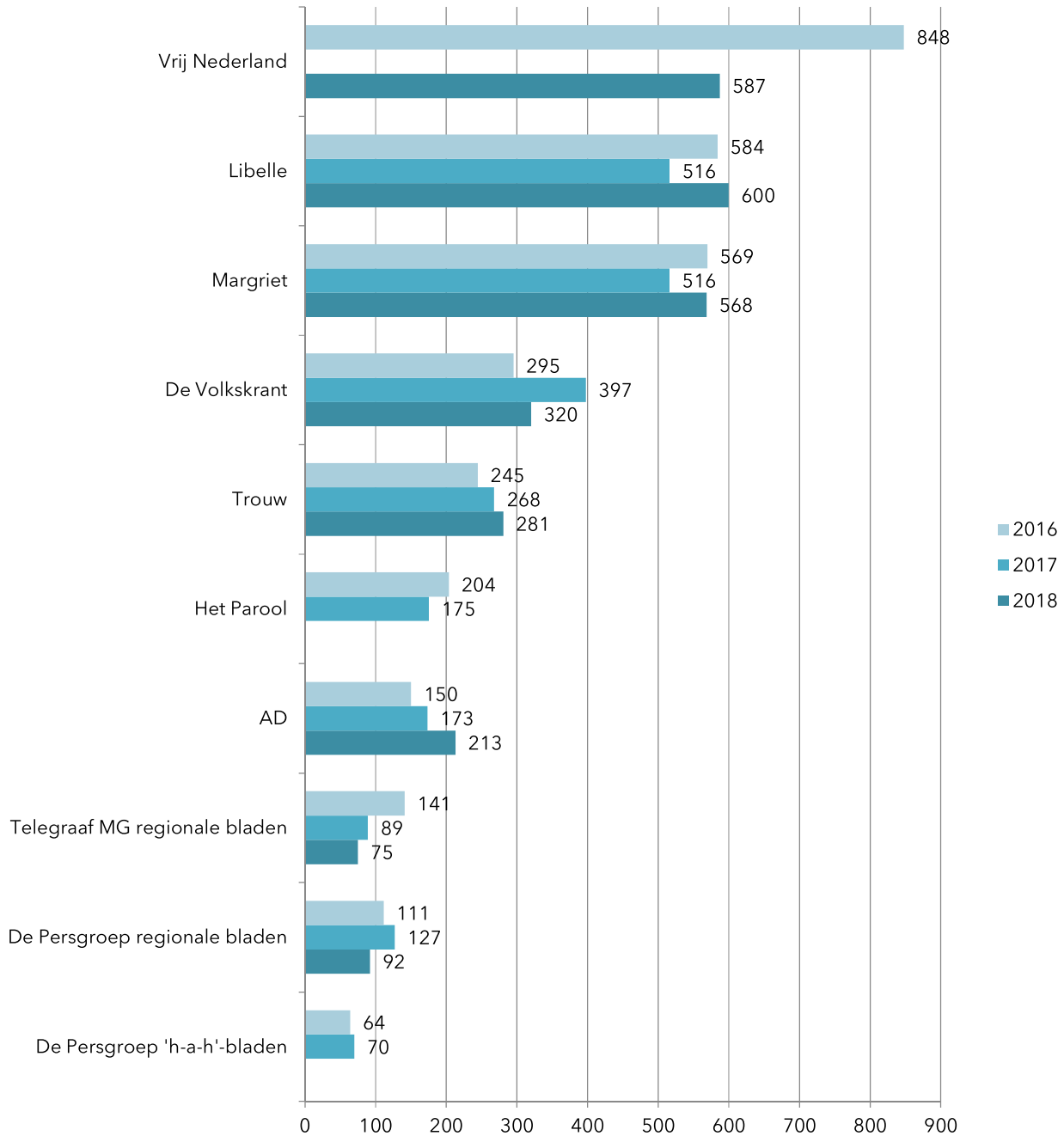
Zoals we hierboven zagen wordt gemiddeld in 2018, 2017 en 2016 per opdracht respectievelijk 520, 530 en 590 euro betaald (zie figuur 11). Vrij Nederland zit hier in 2016 duidelijk boven en ook in 2018 wordt er (iets) meer per opdracht betaald. De Libelle en Margriet zitten in 2016 op het gemiddelde, in 2017 er iets onder en in 2018 er net boven. De tijdschriften betalen al met al (iets) meer dan gemiddeld per opdracht. Alle andere mediatitels zitten onder het gemiddelde. Met uitzondering van de regionale Persgroepbladen en de Volkskrant zijn de tarieven per opdracht over het algemeen gestegen. Bij de regiobladen van de Persgroep daalt het opdrachttarief van 111 euro in 2016 naar 92 in 2018.

Dat de dagbladen minder betalen dan de tijdschriften zou kunnen samenhangen met de omvang van de opdrachten. Kijken we naar het aantal uren dat men zegt aan een gemiddelde opdracht te besteden dan wordt bij de landelijke titels van de Persgroep gemiddeld zo'n 11-12 uur (Trouw en AD landelijk) à 20 uur (Volkskrant) aan een opdracht gewerkt. Bij de regionale bladen van de Persgroep is dat bijna 5 uur gemiddeld. Voor de tijdschriften Libelle, Margriet en LINDA is het respectievelijk 11, 12 en 10 uur. Hoewel er dus nauwelijks verschil is in het aantal uren dat er voor landelijke dagbladen en voor tijdschriften per opdracht gewerkt wordt, betalen de dagbladen per opdracht duidelijk minder: in 2018 gemiddeld 270 euro (Trouw, AD en Volkskrant samen) tegen 585 euro gemiddeld bij de tijdschriften (Margriet, Libelle, Vrij Nederland samen). Zoals aangegeven, wordt er gemiddeld 5 uur gewerkt aan een opdracht bij de regionale bladen van de Persgroep. Dat betaalt gemiddeld 92 euro voor de hele opdracht. In Figuur 16b staat de vertaling naar uurtarieven bij de betaling per opdracht.

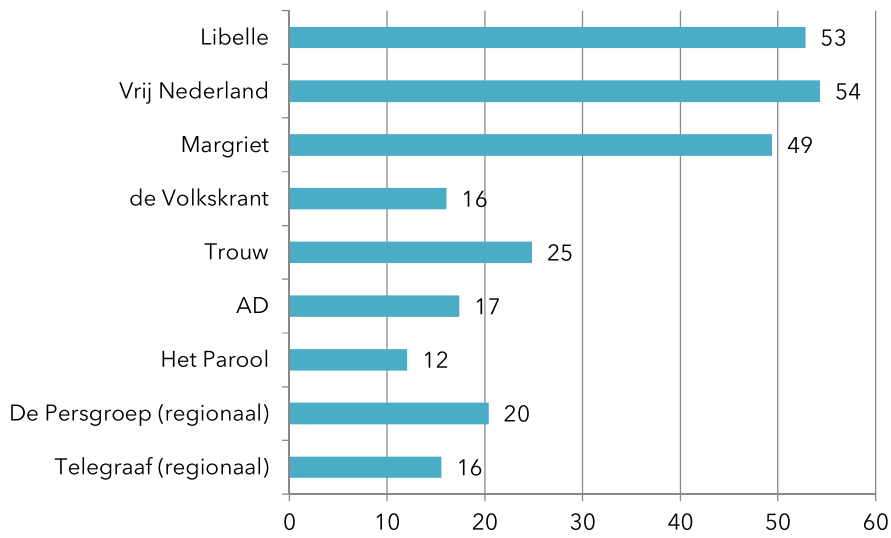
Over de betalingen per foto hebben we drie-jaarsgegevens voor regionale bladen van de Persgroep, die van de Telegraaf Mediagroep, het AD (landelijk) en de Telegraaf. Zonder uitzondering zien we een daling van de tarieven. Voor een foto wordt (zie figuur 17a) in 2018 zo'n 64 euro, in 2017 ongeveer 51 euro en in 2016 zo'n 67 euro gemiddeld betaald. Alleen de Telegraaf komt bij deze tarieven in de buurt. In 2016 zat de Telegraaf er duidelijk boven, in 2018 er net onder. Het AD zit er steeds enkele euro's onder. De regionale bladen van de Persgroep en van de Telegraaf zitten er steeds evident onder met een tarief dat minder dan (Persgroep) of net iets meer dan (Telegraaf) de helft is van het landelijke gemiddelde. De verschillen in de tarieven hangen niet samen met het aantal in een (foto)opdracht geïnvesteerde uren. Die liggen voor de fotografen per mediatitel gemiddeld op ruim 4 uur. De verschillen in de tarieven hangen niet samen met het aantal in een (foto)opdracht

geïnvesteerde uren. Die liggen voor de fotografen per mediatitel gemiddeld op ruim 4 uur. In Figuur 17b staat de vertaling naar uurtarieven bij de betaling per foto.

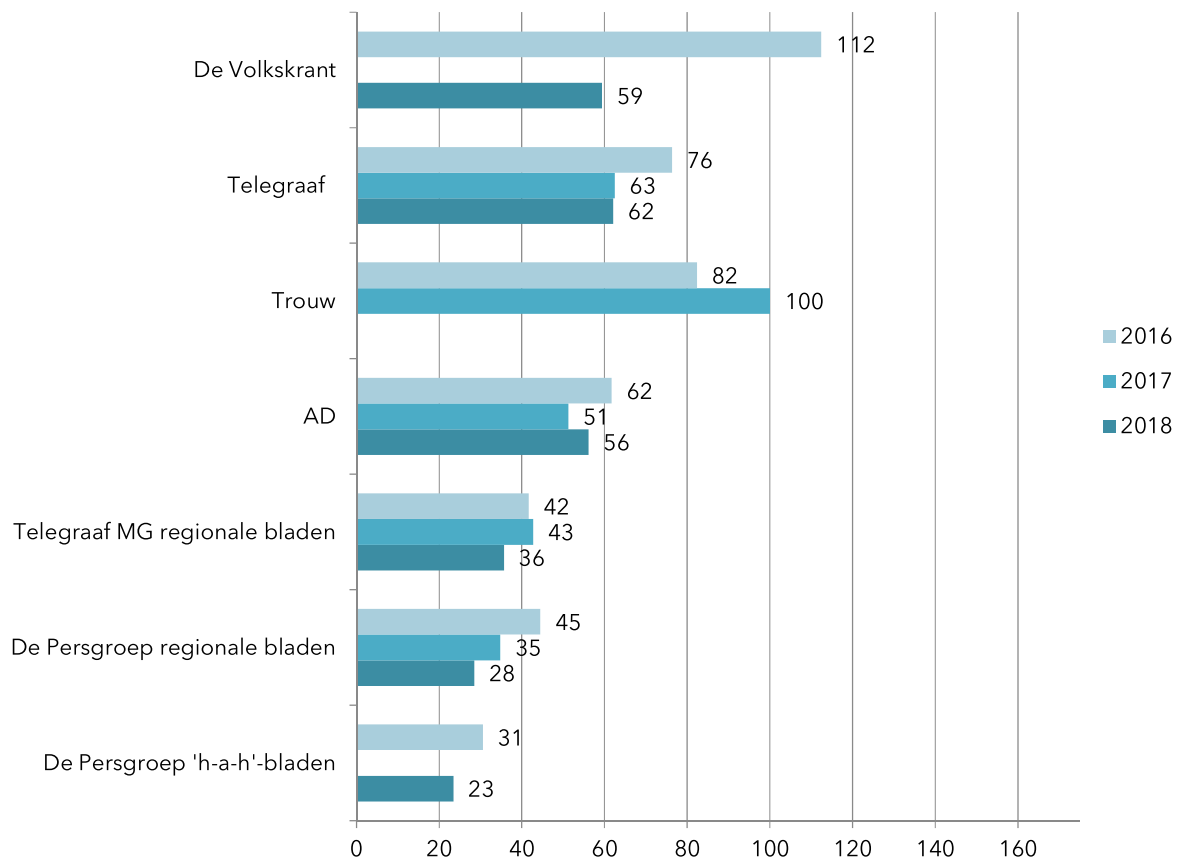
Figuur 16a: Betaling per opdracht in euro bij verschillende mediatitels

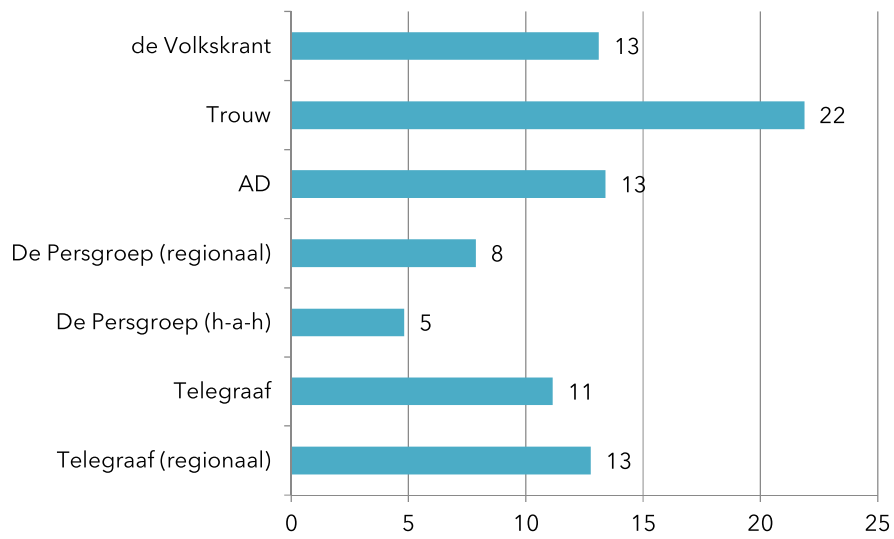
Figuur 16b: Uurtarief bij betaling per opdracht in 2018

Figuur 17a: Betaling per foto in euro bij verschillende mediatitels

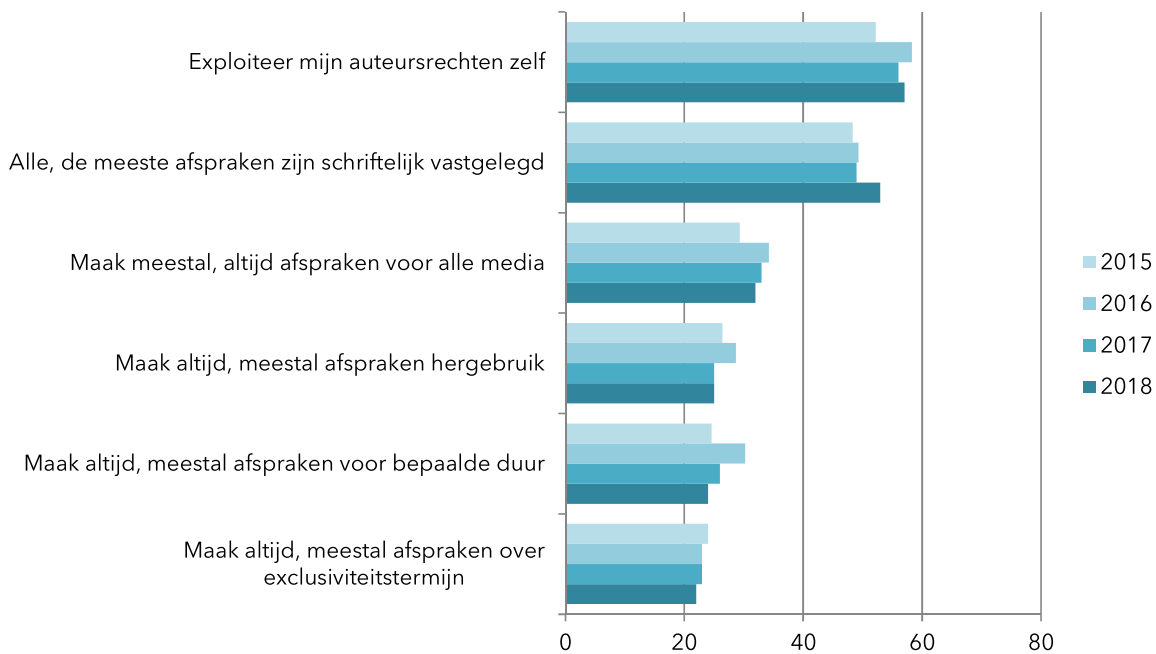
Figuur 17b: Uurtarief bij betaling per foto in 2018

6 Auteursrechten en onderhandelingen

De volgende figuur vat de antwoorden op een aantal vragen rondom hergebruik van werk en auteursrechten samen.

Figuur 18: Afspraken over (her)gebruik met opdrachtgevers (%)

Elke maker blijft in principe eigenaar van het werk en de rechten kunnen zelf geëxploiteerd worden - en dat doet ruim de helft in 2015 volgens de cijfers in de figuur. Dat doet steeds ongeveer 60%. In de nieuwe Wet Auteurscontractenrecht staat dat afspraken over overdracht en exclusieve licentie, waaronder hergebruik, altijd schriftelijk, per akte, dienen te worden vastgelegd. Dat is in bijna de helft van de afspraken het geval en opnieuw in alle jaren (zij het dat dit iets is toegenomen in 2018). Drie op tien tot een derde maakt afspraken die gelden voor alle media bij de opdrachtgever. Dat verandert niet over de jaren. Een kwart van de freelance makers maakt afspraken met opdrachtgevers voor het hergebruik van werk. Ook dat is redelijk stabiel. Ook een kwart maakt die afspraken voor een bepaalde duur en ook nu zien we weinig fluctuaties. Rond een kwart en ook weer in alle jaren maakt altijd of meestal afspraken over een exclusiviteitstermijn.

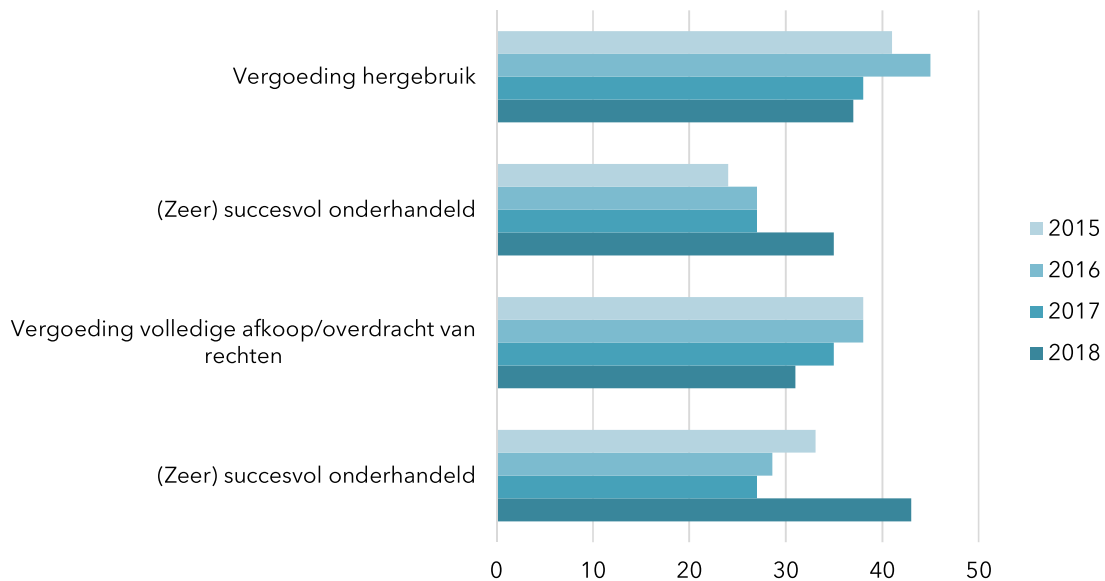
Er is gevraagd naar het belang van auteursrechten voor de eigen beroepspraktijk. In alle jaren vindt 40% die heel en 33% tamelijk belangrijk. Voor ruim een kwart zijn auteursrechten niet zo of helemaal niet belangrijk.

Als auteursrechten zo belangrijk zijn, zal het wel onderdeel zijn van de onderhandelingen tussen freelancer en opdrachtgever. We zijn dat nagegaan. Vooraf: 85% zegt te onderhandelen in 2015. Dat is 82% in 2016 en 83% in 2017. In 2018 daalt dat naar 80%.

De 15 à 20% die niet onderhandelt, noemt als belangrijkste reden dat er een standaardcontract wordt aangeboden (rond de 60%), dat ze tevreden zijn met het aanbod (rond de 25%), dat onderhandelen niet op prijs wordt gesteld (circa 20%) of dat ze niet durven te onderhandelen (rond de 20% in 2018, was 15% in 2017).

Diegenen die wel onderhandelen doen dat steeds, in alle jaren, bijna allemaal over de tarieven. Steeds driekwart onderhandelt over de inleverdatum en de omvang van het werk. De volgende figuur laat zien hoeveel er onderhandeld wordt over hergebruik en over volledige afkoop/overdracht van rechten en met welk resultaat (naar eigen inschatting).

Figuur 19: Waarover onderhandeld en tevredenheid met het resultaat (%)

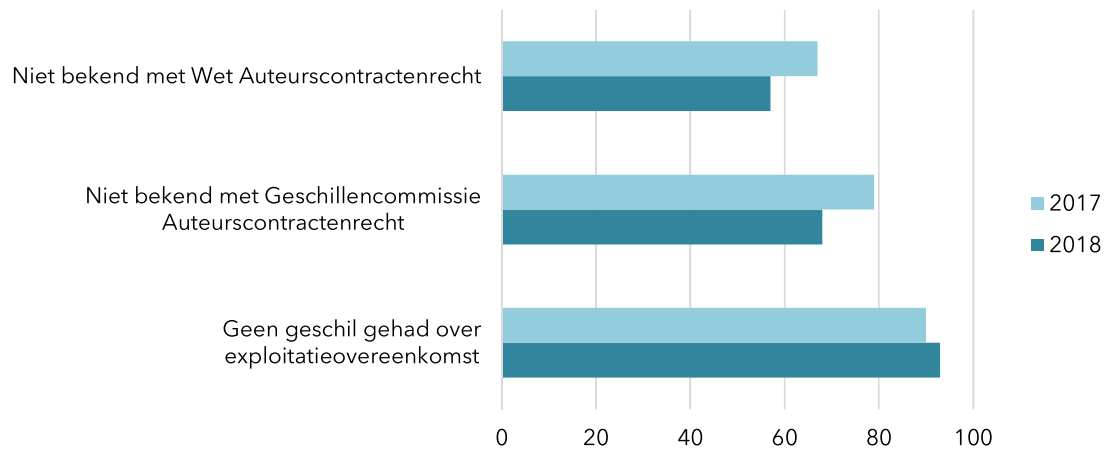

Bijna vier op de tien freelancers onderhandelen over hergebruik. Dat aantal neemt af door de tijd. Van diegenen die over hergebruik onderhandelen is niet meer dan een kwart tevreden over het onderhandelingsresultaat en dat aantal daalt gestaag door de tijd. Onderhandelen over de volledige afkoop van rechten doen ook steeds minder mediafreelancers: ongeveer een derde doet dat. Bij de onderhandelaars over afkoop is de tevredenheid hoger, zeker in het laatste jaar, 2018, met 43% die zich daarin succesvol vindt (tegen 33% in 2015).

Steeds zo'n 40% schat de eigen onderhandelingsvaardigheden als matig tot slecht in. Rond de 15% vindt zich goed in onderhandelen. Dat verandert niet over de jaren. Anders gezegd, fluctuaties in de tevredenheid over het resultaat van onderhandelen, hangen niet samen met de eigen competentie om te onderhandelen.

In 2018 en 2017 zijn enkele extra vragen gesteld die te maken hebben met de Wet Auteurscontractenrecht.

Figuur 20: Vragen over Wet Auteurscontractenrecht en geschillen

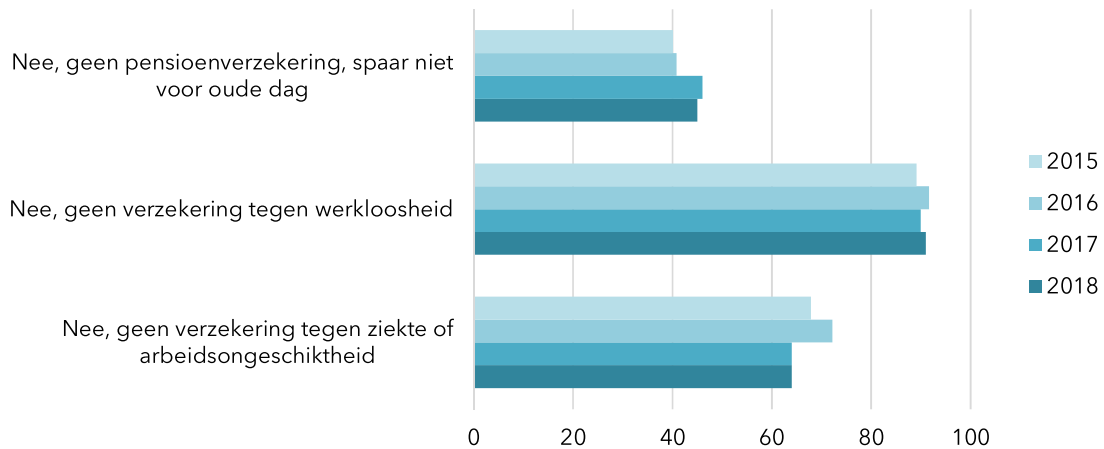

De bekendheid met de sinds medio 2015 geldende Wet Auteurscontractenrecht is niet groot, maar is wel verbeterd: in 2018 kent 57% de wet niet. Dat was 67% in 2017. Ook de bekendheid met de geschillencommissie neemt toe: zo'n 70% kent de commissie niet in 2018 en dat was 80% in 2017. Op de vraag of men wel eens een geschil heeft gehad over een exploitatieovereenkomst met een uitgever of opdrachtgever zegt steeds 90% nee.

7 Voorzieningen en vooruitblik

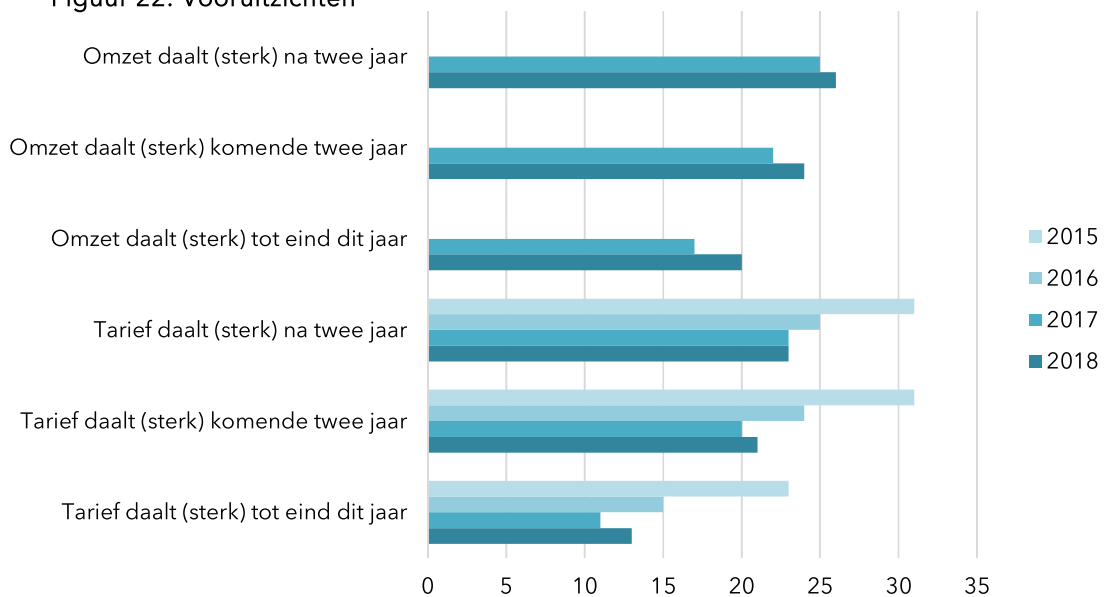
Heeft men voorzieningen getroffen voor als men arbeidsongeschikt, werkloos of ouder wordt? Nee, is opnieuw het antwoord dat voor grote groepen geldt (zie figuur 21).

Figuur 21: Voorzieningen getroffen? (%)

Steeds zo'n 40% niet voor de oude dag, particulier of collectief, via verzekering of met sparen. Dat is opgelopen tot 45% in 2018. Steeds rond de 90% heeft zich niet verzekerd tegen werkloosheid. Bijna tweederde van de mediafreelancers heeft geen verzekering tegen ziekte of arbeidsongeschiktheid. Men verwacht ook niet dat de toekomst alleen maar zwaar weer gaat leveren. Figuur 22 vat samen.

Figuur 22: Vooruitzichten

Op korte termijn (tot eind van het jaar) is het pessimisme afgenomen: steeds kleinere groepen verwachten dat de tarieven op kort termijn gaan dalen. Het pessimisme op

middellange en lange termijn is iets sterker. Toch zijn de verwachtingen op middellange termijn (tot over twee jaar) en voor de langere termijn (na twee jaar) minder pessimistisch geworden. In 2018 en 2017 hebben we ook gevraagd hoe de verwachtingen zijn voor de omzet. Die zijn wel iets pessimistischer geworden op korte, middellange en langere termijn.

De orderportefeuille is wel voor een iets langere duur met werk gevuld. In 2018 heeft men voor 4,6 maanden werk. Dat was 4,5 in 2017, 4,4 in 2016 en 4,2 in 2015. Ook denkt bijna iedereen (95-96%) in alle jaren over een jaar nog als maker in de media aan het werk zijn.

8 Uitsplitsingen

Op een aantal hoofdpunten hebben we gekeken of er significante en redelijke sterke verschillen zijn te vinden tussen diverse soorten freelancers.¹ In een eerste serie analyses hebben we gekeken naar freelancers die een puur mediagerichte (als journalist, schrijver, fotograaf of vormgever) of juist een gemengde beroepspraktijk (naast mediawerk ook ander werk doen) hebben. Daarnaast hebben we het onderscheid gemaakt naar freelancers die uit ondernemerschap freelancer zijn, dat gedwongen zijn of om andere redenen freelancer zijn. Ook hebben we gezocht naar verschillen tussen freelancers uit drie leeftijdsgroepen: onder 35 jaar, tussen 35 en 54 jaar en 55 jaar en ouder. In een tweede serie analyses hebben we een onderscheid gemaakt naar het soort werk dat men zegt te doen: schrijven, werk voor radio/tv, werk voor internet en/of fotografie.

Voor al deze groepen zijn we nagegaan of ze verschillen naar:

- Aantal gewerkte en betaalde uren per week
- Tarieven per opdracht, per uur, per woord en per foto
- Gemiddeld belastbaar inkomen
- Financieel afhankelijkheid van een partner
- Financieel kunnen rondom van het freelance mediawerk
- Aantal maanden werk in portefeuille
- Onderhandelen over vergoeding hergebruik en volledige rechtenafkoop
- Verzekerd zijn tegen arbeidsongeschiktheid en tegen werkloosheid
- Iets opbouwen voor de oude dag

Hieronder presenteren we alleen cijfers als er bij de genoemde groepen significante en redelijke sterke verschillen op deze onderwerpen te vinden zijn. Dat betekent dat als een onderwerp niet aan bod komt er dus geen noemenswaardige verschillen tussen de groeperingen zijn en dat hun positie op die onderwerpen gelijk is aan die van alle respondenten samen en dus zoals in voorgaande hoofdstukken is besproken.

We vinden in de eerste analyse naar beroepspraktijk, motief voor het freelancerschap en leeftijdsgroep alleen significante verschillen in de uurtarieven in 2017, 2016, 2015 en 2014. (zie figuur 23). In 2018 zijn deze verschillen niet meer terug te vinden. In 2016-2014 was het uurtarief lager voor diegenen die 'gedwongen' freelancer zijn vergeleken met diegenen die dit vanuit ondernemerschap zijn. In 2017 en in 2018 is er geen verschil meer. Dat geldt ook voor het leeftijdsverschil. In 2017-2014 was dat nog evident lager bij de jongere leeftijdsgroepen. In 2018 is dat niet meer zo.

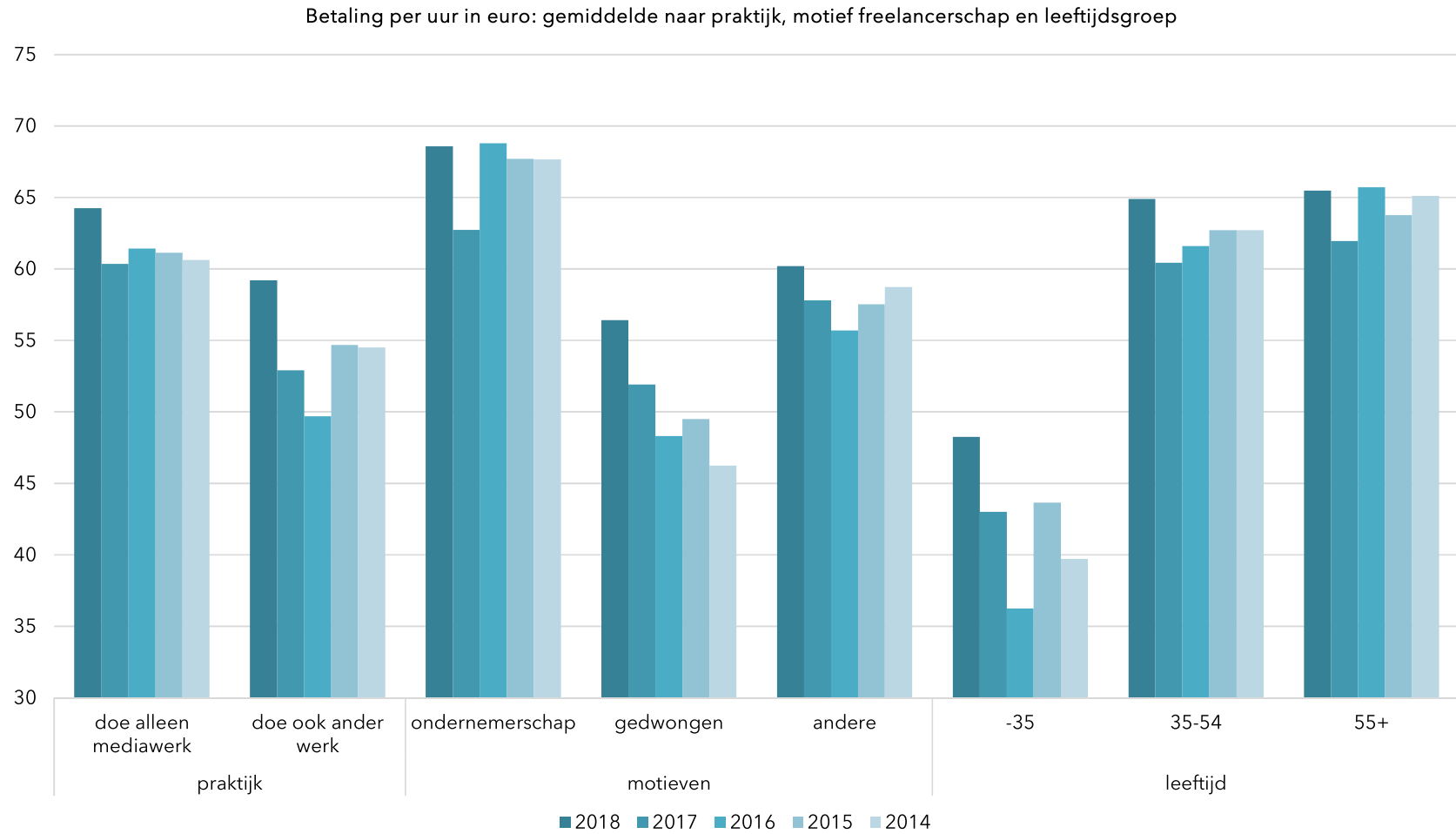
¹ We melden verschillen als ze statistisch significant zijn én als ze sterk genoeg zijn. Statistisch significant betekent dat een verschil waarschijnlijk niet toevallig is: de kans dat het dat wel is, is lager dan 5%. Een verschil is al snel significant (niet toevallig dus) als het aantal respondenten groot genoeg is. Belangrijk is dan of het ook een sterk verschil is. Dat is hier het geval als de statistische mate van samenhang tenminste 0,25 is op een schaal van 0 (geen enkel verschil) tot 1 (volledig sluitend verschil).

Kijken we naar soort werk (schrijven, werk voor radio/tv, werk voor internet en/of fotografie dan zijn er al meer significante en sterke verschillen waar te nemen: de betaling per uur (figuur 24), de betaling per foto (figuur 25) en het onderhandelen over auteursrechtenvergoedingen (figuren 26 en 27) verschillen naar gelang het soort werk dat de mediafreelancers doen.

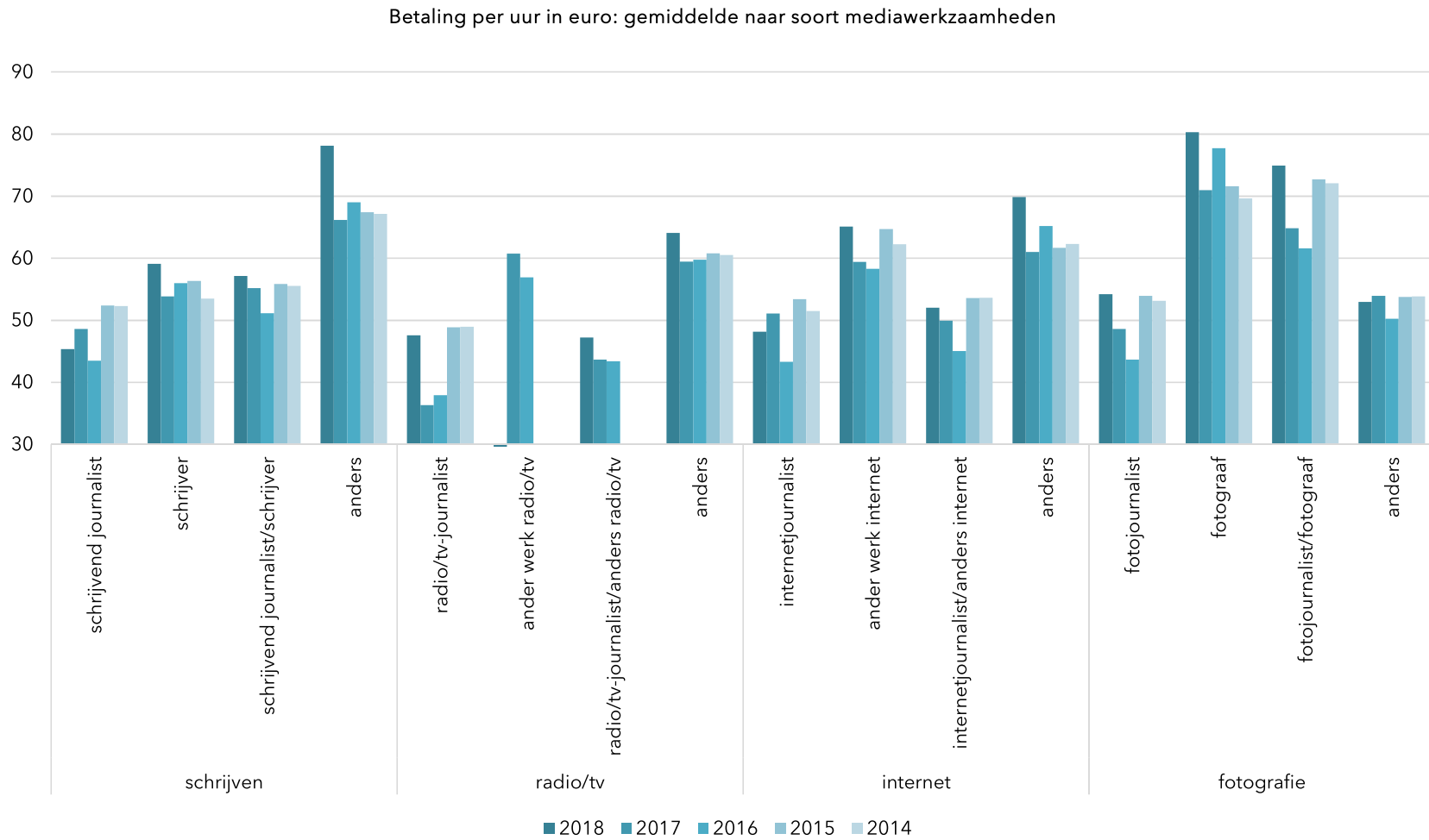
De betaling per uur verschilt in alle jaren significant bij de schrijvende freelancers en de fotografen. Bij radio/tv- en internetfreelancers zijn er in de vijf jaren geen onderlinge verschillen. Schrijvende journalisten verdienen het minst per uur, gevolgd door schrijvers, de groep die journalistiek en niet-journalistiek schrijven combineren en freelancers die niet schrijven. De schrijvende journalisten gaan er ook nog eens op achteruit: gemiddeld ontvangen ze 52 euro in 2014 en 2015, 44 in 2016, 49 euro in 2017 en 45 euro in 2018. Bij schrijvers is dat respectievelijk 53 euro, 56 euro, 56 euro, 54 euro en 59 euro. Met degenen die journalistiek schrijven en algemeen schrijven combineren gaat het iets beter: zij gaan van 56 euro in 2014 naar 57 euro in 2018. Bij de fotografen zien we precies dezelfde beweging als bij de schrijvende freelancers: fotojournalisten verdienen het minst, zo'n 54 euro per uur in 2018 (en dat was in 2014 en 2015 ook al zo'n bedrag). Fotografen stijgen van 70 euro in 2014 naar 80 euro per uur in 2018.

De betaling per foto levert voor dezelfde groepen onderling significante verschillen op in de periode 2018-2015. We zoomen in op alleen die mediafreelancers die actief zijn in fotografie. Fotojournalisten verdienen duidelijk minder in alle jaren, Rond de 45-50 euro per foto. Fotografen zitten veelal op het dubbele.

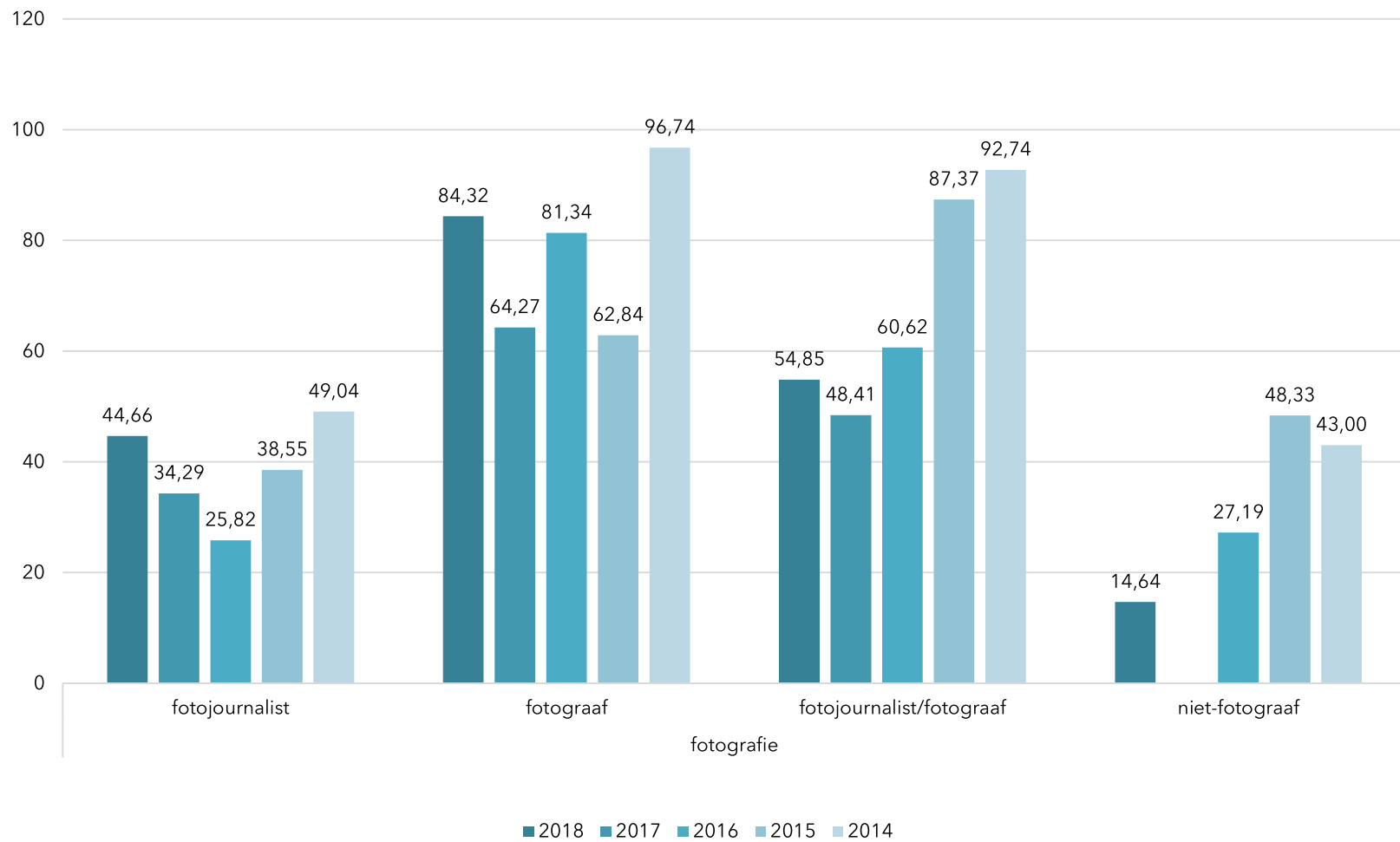
Figuur 23: Betaling per uur in euro naar beroepspraktijk, motief freelancerschap en leeftijdsgroep

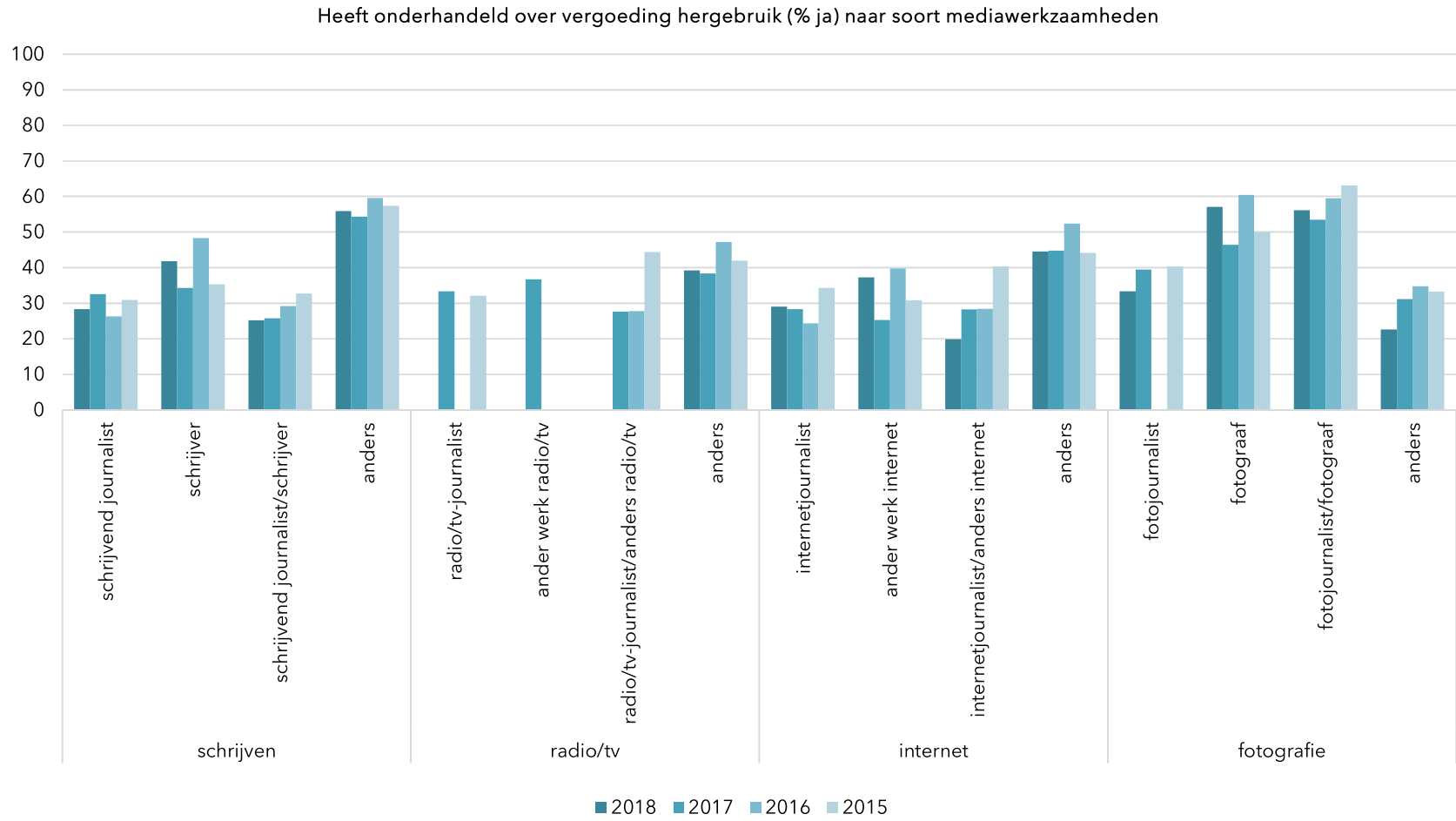
Figuur 24: Betaling per uur in euro naar soort werk

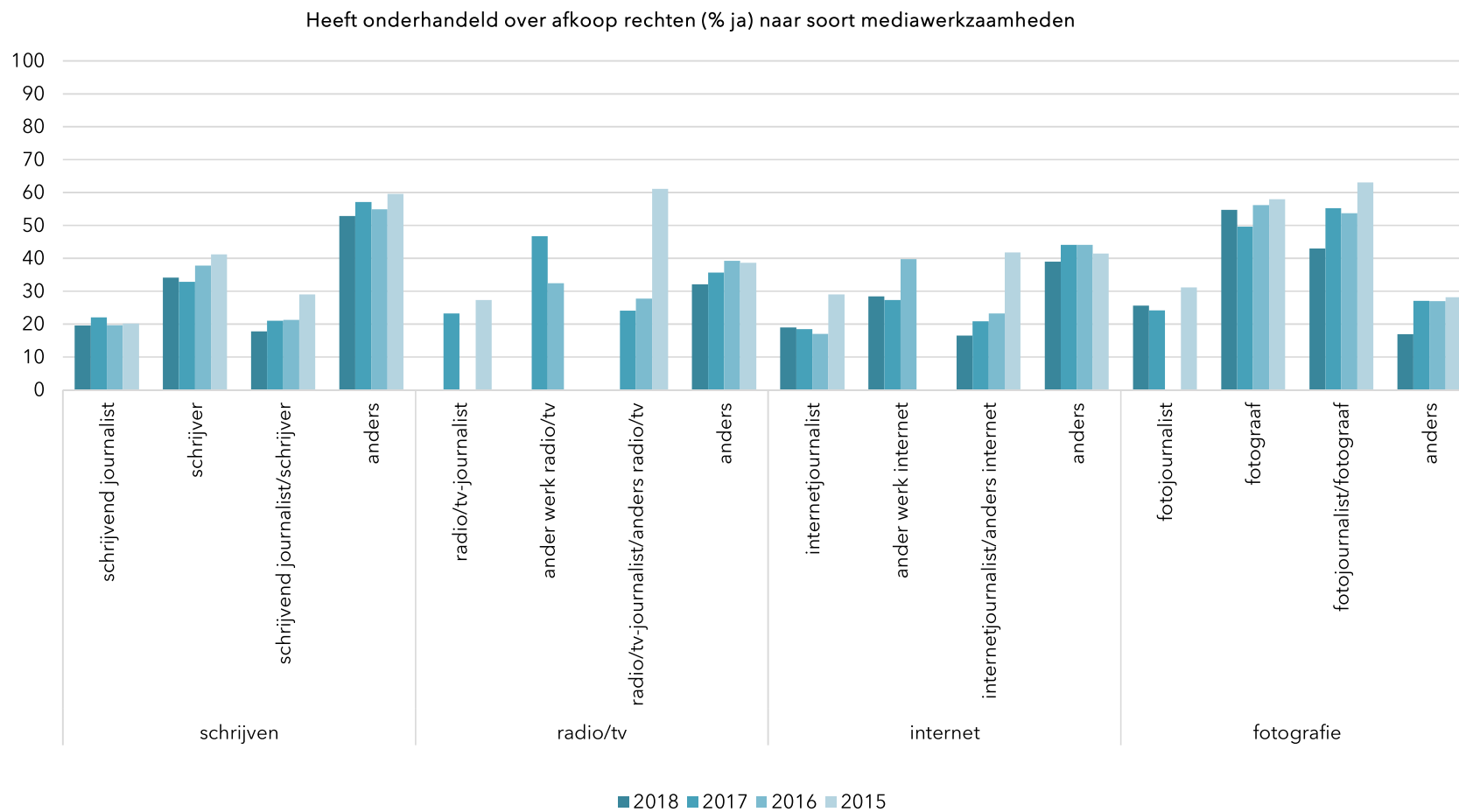
Figuur 25: Betaling per foto in euro naar soort werk

Figuur 26: Onderhandelen over vergoedingen hergebruik (% ja)

Figuur 27: Onderhandelen over afkoop rechten (%) naar soort werk

Tot slot, figuren 26 en 27 over het onderhandelen over auteursrechten. Er zijn alleen significante en sterke verschillen bij de schrijvende en fotograferende freelancers. Schrijvende journalisten zijn ook dit jaar minder gaan onderhandelen over vergoedingen voor hergebruik (28% in 2018, 33% in 2017, 31% in 2015 en 26% in 2016), terwijl schrijvers juist eerst meer zijn gaan onderhandelen (42% in 2018, was 35% in 2015). Onder de fotografen is er wat dit onderwerp betreft alleen een significant verschil in 2018 en in 2016 met ruim 60% onderhandelende fotografen en freelancers die hiernaast ook fotojournalistiek beoefenen tegen 33% onder de fotojournalisten (in 2018; 2016 is onbekend). Wat de afkooponderhandelingen betreft zien we weer dat schrijvers dat in alle jaren meer doen dan schrijvende journalisten of combinatiebeoefenaren (schrijven en journalistiek schrijven). Afkooponderhandelingen bij fotografen zijn ook in 2018 minder courant bij fotojournalisten (25% doet) dan bij fotografen (steeds rond de 55%) of zij die fotojournalistiek met fotografie combineren (ook ongeveer 55%, zij het dat het aantal in 2018 is gedaald, tot 43%)

Dit betekent dat we (opnieuw) geen significante en/of sterke verschillen hebben gevonden naar het aantal gewerkte en betaalde uren per week, de tarieven per opdracht of per woord, het gemiddelde belastbaar inkomen, het financieel afhankelijk zijn van een partner, het kunnen rondkomen van het freelance mediawerk, het aantal maanden werk in portefeuille of het hebben getroffen van voorzieningen tegen arbeidsongeschiktheid, tegen werkloosheid of voor de oude dag. Al met al betekent dit dat de meeste algemene conclusies voor de hele groep freelance mediawerkers opgaan en dat de onderlinge verschillen naar werkkring, motief, leeftijd en soort werkzaamheden klein zijn.

9 Hoofdpunten samengevat

We vatten de belangrijkste onderzoeksresultaten puntsgewijs samen.

MFM 2018

- Aan de Monitor Freelancers en Media 2018 (MFM 2018) werkten 829 freelancers mee. MFM 2018 vond plaats in april en de eerste weken van mei 2019. MFM 2018 is de vierde editie.
- Het gaat in 2018 om 829 freelance (foto)journalisten, schrijvers en/of fotografen die uitgenodigd zijn door NVJ, NVF, Auteursbond, DuPho, Lira en Pictoright.
- De deelnemers aan MFM 2018 vormen een goede afspiegeling van de leden van deze organisaties qua leeftijd, sekse en woonplaats.

Profiel

- Ongeveer zes op tien mediafreelancers is man; de gemiddelde leeftijd is 51 jaar (13% is onder de 35 jaar) en rond 80% heeft een hbo-opleiding of hoger.
- Zes op de tien woont buiten de vier grote steden; 20% woont in Amsterdam
- Ongeveer een derde van de mediafreelancers is freelancer puur uit ondernemerschap. Een op de vijf is freelancer omdat ze zijn ontslagen of er geen vacatures zijn.
- Zo'n 5% zegt liever in loondienst te werken; 20% zou het liefst het freelancerbestaan combineren met een baan in loondienst.
- Een toenemend aantal freelancers is aangesloten bij Lira en/of Pictoright.

Werkzaamheden

- Per week wordt 35 uur gewerkt waarvan er 22 betaald worden. Dat is 63% van de gewerkte uren. In 2017-2015 ligt dit gemiddeld op 59%.
- Top vijf beroepen: Schrijvende journalisten zijn de grootste groep, gevolgd door schrijvers, fotografen, freelancers die op internet al dan niet journalistiek werk doen. Het aandeel journalisten dat op internet werkt is toegenomen.
- Een derde doet er ander werk bij naast journalistiek werk, schrijven, fotograferen, illustreren of ontwerpen.
- Top vijf opdrachtgevers naar aantal freelancers dat voor ze werkt: bedrijven, vaktijdschriften, publiekstijdschriften, landelijke omroepen en/of dagbladen en ander gedrukte media. Vaktijdschriften zijn gestegen in de top vijf.
- Een kwart werkt voor regionale balen en omroepen, zo'n 15% voor lokale omroepen en huis-aan-huisbladen. Dat aandeel is gegroeid (was 10% in 2015).
- Top vijf opdrachtgevers naar aandeel in de omzet: Regionale en landelijke omroepen en dagbladen, bedrijven en instellingen, lokale omroepen en huis-aan-huisbladen. Het aandeel in de omzet van lokale omroepen en huis-aan-huisbladen in de omzet is opnieuw iets minder dan een derde.

Inkomsten

- Top vijf betaalwijzen: per opdracht, per uur, per woord, per foto en per pagina.
- Nominale tarieven (zonder rekening te houden met inflatie) in 2018 (tussen haakjes tarief 2017): per opdracht 520 euro (530), per uur 62 euro (58), per woord 29 eurocent (29 cent), per foto 65 euro (50) en per pagina 135 euro (150).
- Gecorrigeerde tarieven (rekening houdend met cumulatieve inflatie op basis van het prijspeil van 2014) in 2018 in % van het tarief van 2014: betaling per opdracht 89%, per uur 102%, per woord 94%, per foto 78% en per pagina 79%.
- Het belastbaar inkomen in 2018 is bijna 24.400 euro, in 2017 was het 23.400, in 2016 nog 25.600, in 2015 rond 23.500 en in 2014 bijna 23.200 euro.
- Voor inflatie gecorrigeerd wordt er in 2018 101% verdiend van het belastbaar inkomen van 2014. Dat is een bescheiden stijging.
- Het aandeel in het belastbaar inkomen van journalistiek, schrijvend en/of fotograferend werk ligt in alle jaren steeds op 70%.
- De onbekendheid met de zelfstandigenaftrek is met 12% licht gestegen in 2018 (was 11% in 2017).
- Vier op de tien freelancers is aangewezen op het inkomen van de partner en 36% hiervan is dat in (zeer) grote mate (was 42% in 2017).
- Opnieuw zegt een 60% van de freelancers rond te kunnen komen van het werk als journalist, schrijver en/of fotograaf. Een zo goed als gelijkblijvende substantiële groep freelancers, vier op de tien, zegt amper tot niet rond te kunnen komen van dit werk.

Tarieven per mediatitel

- Per opdracht: Vrij Nederland betaalt in 2018 meer dan het gemiddelde voor een opdracht (520 euro), Libelle en Margriet betalen rond het gemiddelde en alle andere titels, maar vooral de regionale pers (van Persgroep en Telegraaf Media Groep) en de huis-aan-huisbladen van de Persgroep betalen substantieel minder dan gemiddeld.
 - De tijdschriften betalen samen gemiddeld 585 euro per opdracht. De landelijke titels van de Persgroep gemiddeld 270 euro. De regiotitels van de Persgroep betalen 92 euro gemiddeld per opdracht (was nog 111 euro in 2016).
 - Gemiddeld wordt bij de tijdschriften en de landelijke titels van de Persgroep 10-12 uur aan een opdracht gewerkt. Bij de regiobladen van de Persgroep is dat gemiddeld 5 uur.
- Per foto: de regionale bladen van de Persgroep en de Telegraaf Mediagroep, het AD (landelijk) en de Telegraaf betalen in 2018 minder voor een foto dan in voorgaande jaren. Alle deze titels zitten onder het landelijk gemiddelde dat voor een foto wordt betaald (65 euro).
 - De regionale bladen van de Telegraaf betalen 36 euro, die van de Persgroep 28 euro en de Persgroep huis-aan-huisbladen 23 euro per foto.
 - Er zit per mediatitel geen verschil in het aantal uren dat gemiddeld aan een foto-opdracht wordt besteed: 4 uur.

Auteursrechten en onderhandelingen

- Het aantal freelancers dat de eigen auteursrechten exploiteert is steeds ongeveer 60%.
- Het aantal schriftelijk gemaakte auteursrechtelijke afspraken blijft laag met 50%, maar is iets toegenomen in 2018.
- Drie op de tien maakt afspraken die gelden voor alle media.
- Een kwart maakt afspraken over hergebruik, afspraken voor bepaalde duur en afspraken voor een exclusiviteitstermijn.
- Opnieuw vindt zo'n 40% auteursrechten heel belangrijk en een derde tamelijk belangrijk voor de eigen beroepspraktijk.
- Zo'n 20% onderhandelt niet met een opdrachtgever (was 17% in 2017) vooral omdat ze een standaardcontract krijgen aangeboden. Men zegt in 2018 vaker dat men niet durft te onderhandelen: is 20% in 2018 en was 15% in 2017. minder vaak niet te onderhandelen omdat men het niet durft.
- Bijna vier op de tien onderhandelt over vergoedingen voor hergebruik. Ruim een derde is tevreden over het succes van deze onderhandelingen (was een kwart in voorgaande jaren).
- Ook bijna vier op de tien onderhandelt over volledige afkoop van rechten. Hiervan vindt ruim 40% zich succesvol in 2018 (was een derde in voorgaande jaren).
- Men zegt niet competentier te zijn geworden in het onderhandelen door de jaren heen (steeds rond 15% vindt zich goed hierin).
- De bekendheid met de Wet Auteurscontractenrecht en Geschillencommissie terzake neemt toe, al is de onbekendheid met beide nog erg groot (respectievelijk 57% en 70%).
- Negen op de tien zeggen opnieuw geen geschil te hebben over een exploitatieovereenkomst.

Voorzieningen en vooruitblik

- Steeds zo'n 40% legt niets opzij voor de oude dag. Dat is opgelopen tot 45% in 2018.
- Opnieuw heeft zo'n 90% geen verzekering tegen werkloosheid.
- Ook hebben opnieuw zeven op de tien geen voorziening getroffen tegen ziekte of arbeidsongeschiktheid.
- Steeds minder freelancers verwachten dat de tarieven (sterk) gaan dalen. Nu verwacht 15-25% dit op korte, middellange en lange termijn.
- Het pessimisme over de te verwachten omzetten is wel toegenomen: zo'n 20-25% verwacht dat de omzetten dalen op korte, middellange en lange termijn.
- De orderportefeuille is weer iets meer gevuld: 4,6 maand. Dat was 4,5 in 2017, 4,4 in 2016 en 4,2 in 2015.

Uitsplitsingen

- In de vorige monitor waren de verschillen in uurtarief tussen freelancers die dit uit ondernemerschap zijn of die het gedwongen zijn, bij gebrek aan vacatures of na ontslag verdwenen. In de 2018-monitor zijn ook de verschillen in uurtarief naar leeftijd niet langer

statistisch significant. De verschillen naar sekse waren al eerder niet significant. Ongeacht motief, leeftijd of sekse ontvangen de freelancers een gemiddeld uurtarief van 62 euro.

- Er is wel opnieuw een onderscheid in het uurtarief naar soort werkzaamheden: schrijvende journalisten en fotojournalisten ontvangen een lager uurtarief (45 euro en 54 euro) dan schrijvers (57 euro) en fotografen (80 euro) en andere mediafreelancers (circa 64 euro).
- Ook de betaling per foto is voor deze groepen verschillend. We vermelden hier de tarieven van de fotojournalisten en fotografen. In 2018 krijgen fotojournalisten 45 euro per foto (was 34 euro in 2017). Fotografen krijgen 84 euro in 2018 en dat was 64 euro in 2017.
- Conclusie: Zowel wat betreft de betaling per uur als per foto zijn zij die alleen het journalistieke vak uitoefenen het slechtst af.
- Tot slot: in alle jaren onderhandelen schrijvende journalisten en fotograferende journalisten ook het minst over auteursrechten vergeleken met hun collega's die of alleen c.q. ook schrijven of alleen c.q. ook fotograferen zonder journalistiek oogmerk. Mogelijk dat dit (mede-)verklaart dat juist hun tarieven onder druk staan en evident lager zijn dan bij de andere beroepsgroepen.
- Er zijn geen andere verschillen naar gelang het soort beroepspraktijk, freelance motieven, leeftijd of soorten werkzaamheden aangetroffen. Ofwel, wat in deze rapportage wordt vastgesteld over werkzaamheden, inkomen, tarieven, auteursrechten en onderhandelen geldt voor goeddeels de gehele groep freelancers actief in de media.

Bijlage: Onderzochte mediatitels

De Persgroep	Trouw AD De Volkskrant Het Parool Regiobladen Huis-aan-huisbladen
De Telegraaf Mediagroep	Telegraaf De Financiële Telegraaf Telesport Metro Autovisie Privé VROUW Regiobladen
Sanoma	Libelle Margriet LINDA
Reed	Elsevier
WB Pers	Vrij Nederland
Audax	HP/De Tijd
Publieke Omroep	NOS Vara/BNN
Commerciële Omroep	RTL BNR